

ශ්‍රී ලංකාවට අවශ්‍ය අධිකරණමය සංශෝධන

බැංකිල් ප්‍රනාන්දු

ශ්‍රී ලංකාවට
අවශ්‍ය
අධිකරණමය
සංශෝධන

ශ්‍රී ලංකාවට අවශ්‍ය අධිකරණමය සංශෝධන

(c) බැසිල් ප්‍රනාන්දු

ප්‍රථම මුද්‍රණය : 2017 ජූලි

ISBN 978 - 955 - 691 - 205 - 0

පිට වැස්ම : පුෂ්පානන්ද ඒකනායක

පරිගණක පිටු සැලසුම : පුෂ්පානන්ද ඒකනායක
'ද ඌොන්ට් මාස්ටර්'
45/96, නාවල පාර,
කොළඹ 05.
(පොතෙහි 14 අභය අකුරු ඌොනුරුවෙති.)

මුද්‍රණය : විජේසූරිය එන්ට්‍රප්‍රයිසස්
නො. 350/2,
හිඹුටාන පාර,
අංගොඩ.

ප්‍රකාශනය

: විජේසූරිය ග්‍රන්ථ කේන්ද්‍රය

812, මරදාන පාර,
පුංචි බොරැල්ල,
දුරකථනය : 2696675

එක්සත් ජාතීන්

A/HRC/35/31/Add.1

මහා මණ්ඩලය

Dist.: General

23 මාර්තු 2017

(මූලික මේ ලේඛනය ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් නිකුත් කරන ලදී.
මෙහි පළවන්නේ ඒ වාර්තාවේ සිංහල පරිවර්තනයකි)

මානව හිමිකම් කවුන්සිලය

35 වන සැසිවාරය

2017 ජූනි 6 - 13

න්‍යාය පත්‍රයේ 3 වන අංගය

සියලු ම මානව හිමිකම්, ප්‍රජා දේශපාලනික, ආර්ථික, සමාජ සහ
සංස්කෘතික හිමිකම් සුරැකීම හා ප්‍රවර්ධනය මෙන් ම
සංවර්ධනය සඳහා වූ අයිතීන් සුරැකීම.

එක්සත් ජාතීන්ගේ මණ්ඩලයේ විනිශ්චකාරවරුන්ගේ හා
නීතිඥයන්ගේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ ව සුවිශේෂ වාර්තාකාරිය
වන මොනිකා පින්ටෝ විසින් ඇය ලංකාවට පැමිණි දූත
ගමනින් පසු සකස් කොට නිකුත් කොට ඇති නිල වාර්තාව.

මහලේකම් කාර්යාලයේ සටහන

2016 අප්‍රේල් 29 සිට මැයි 7 වන දින දක්වා ශ්‍රී ලංකාව තුළ කළ දූත ගමනේ දී සකස් කරනු ලැබූ විනිසුරුවරුන් හා නීතිඥයන්ගේ ස්වාධීන බව පිළිබඳ ව විශේෂ වාර්තාව මානව හිමිකම් කවුන්සිලය වෙත ඉදිරිපත් කිරීම මහලේකම් කාර්යාලයට ගෞරවයකි. මේ වාර්තාව වධහිංසා සහ අනෙකුත් කුර, අමානුෂික, පහත් සැලකීම් හා දඬුවම් සමඟ සම්බන්ධව සම්පාදනය කරන ලදී.

තම විනිසුරන්, නීතිඥයන් හා නීති නිලධාරීන්ගේ ස්වාධීන බව හා සම්බන්ධ මානව හිමිකම් ගැටලු පිළිබඳ ව විමර්ශනයේ දී වඩාත් විෂය මූලික නිරීක්ෂණයක් කිරීමට රජය දැක්වූ සහයෝගය මේ විශේෂ සම්බන්ධීකාරකවරිය අගය කරයි.

විශේෂ සම්බන්ධීකාරකවරියගේ නිරීක්ෂණයන් හා නිර්දේශයන් ඇතුළත් මේ වාර්තාව ඇය විසින් සම්පාදිත වධහිංසා හා අනෙකුත් කුර, අමානුෂික හා පහත් සැලකීම් හා දඬුවම් පිළිබඳ වාර්තාවට සමගාමී ව අධ්‍යයනය කළ යුතු ය.

(A/HRC/34/54/add.2)

පටුන

	පිටුව
I හැඳින්වීම	07
II මෑත කාලීන දේශපාලන සන්දර්භය	09
III අධිකරණ පද්ධතිය	13
A. ව්‍යවස්ථාමය විධි විධාන	13
B. නෛතික රාමුව	16
C. අධිකරණ ක්‍රමය	18
IV ස්වාධීන, කාර්යක්ෂම හා අපක්ෂපාතී අධිකරණ ක්‍රමයකට ඇති අභියෝග.	26
මානව හිමිකම් ගිවිසුම ක්‍රියාත්මක කිරීම.	26
අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීන බව ශක්තිමත් කිරීම.	28
අධිකරණ පද්ධතියේ වගකීම.	37
නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව, පරීක්ෂණ හා නඩු පැවරීම.	40
සමාජයීය විවිධත්වය විදහා දැක්වන අධිකරණ පද්ධතියක්.	46
නීතිඥවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය.	49
සාධාරණ නඩු විභාගයක් සඳහා අයිතිය, අධිකරණ පද්ධතියේ පමාවන් හා නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම	51
නීතිමය ප්‍රවේශය, වින්දිතයන්ගේ හා සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව	61
සංක්‍රාන්තික නීතිය.	68
ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය	71
V නිගමන	74
VI නිර්දේශ	78

I

හැඳින්වීම

1. රජයේ ආරාධනය ලැබ විනිසුරුවරුන්ගේ හා නීතිඥවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකාරිය වූ මොනිකා පින්ටෝ 2016 අප්‍රේල් 29 සිට මැයි 07 දක්වා ශ්‍රී ලංකාවේ සංචාරයක යෙදුණා ය.

ඒ, විනිසුරුවරුන්ගේ, නීතිඥයන්ගේ හා නීති නිලධාරීන්ගේ ස්වාධීනත්වය මෙන් ම නීතිය නිසි ලෙස මෙහෙයවීම කෙරෙහි ඵල්ලවන අභියෝග පිළිබඳ ව තක්සේරු කිරීම සඳහා ය. මේ දූත මෙහෙවර වධහිංසා හා අනෙකුත් කුෆර, අමානුෂික හා පහත් සැලකීම් හෝ දඬුවම් පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකරු ෂෝන් ඊ. මෙන්ඩිස් හා ඒකාබද්ධ ව සිදු කෙරිණ. (A/HRC/34/ 54/Add.2 බලන්න.)

2. කොළඹ සංචාරය කිරීමට අමතර ව මේ වාර්තාකාරවරිය අනුරාධපුරය, යාපනය හා මහනුවර නගරවල ද සංචාරයේ යෙදුණා ය. ඇය විදේශ කටයුතු ඇමැති, නීති කටයුතු ඇමැති, බන්ධනාගාර හා පුනරුත්ථාපන කටයුතු පිළිබඳ ඇමැති,

නැවත පදිංචි කිරීම් හා හින්දු ආගමික කටයුතු ඇමැති මෙන් ම මධ්‍යම, උතුරු මැද හා උතුරු පළාත් ආණ්ඩුකාරවරු ද, නීති සේවා කොමිසමේ නියෝජිතවරු ද, මානව හිමිකම් කොමිසමේ නියෝජිතවරු ද, නීති ආධාර කොමිසමේ නියෝජිතවරු ද, ජාතික පොලිස් කොමිසමේ මෙන් ම විනිසුරුවරුන්ගේ ආයතනයේ නියෝජිතවරුන් ද හමු වූවා ය. ඇය අගවිනිසුරුවරයා හා සෑම ස්තරයකම විනිසුරන් සමඟ රැස්වීම් පැවැත්වූ අතර, නීතිපති හා රාජ්‍ය උපදේශකවරු මෙන් ම ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ මණ්ඩලයේ නියෝජිතවරු, නීතිඥවරු, විද්වතුන්, සාමාන්‍ය සමාජයේ පුද්ගලයන් හා රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික ප්‍රජාව සමඟ ද සාකච්ඡා පැවැත්වූවා ය.

3. ශ්‍රී ලාංකික රජය විසින් කළ ආරාධනාවට හා දූත මෙහෙවරේ දී රැස්වීම් හා සම්මුඛ සාකච්ඡා සංවිධානය කරමින් දැක්වූ සහයෝගය වෙනුවෙන් මේ විශේෂ වාර්තාකාරවරිය විදේශ කටයුතු පිළිබඳ ඇමැතිවරයාට තම ස්තූතිය නැවත වරක් පිරිනමයි. එසේ ම ඇය ශ්‍රී ලංකාවේ එක්සත් ජාතීන්ගේ වාර්තාකරු, මානව හිමිකම් පිළිබඳ ජ්‍යෙෂ්ඨ උපදේශක හා ශ්‍රී ලංකාවේ එක්සත් ජාතීන්ගේ කාර්යාලයට ද මේ සංචාරය වඩාත් ඵලදායී වූවක් කිරීමට දැක්වූ කැප වීම වෙනුවෙන් ස්තූතිය පුද කරයි. තව ද තම අත්දැකීම් හා මතවාදයන් ඇය සමඟ බෙදා ගත් සියලු දෙනා හට ද තම කෘතඥතාව පළ කරයි.

II

මෑත කාලීන දේශපාලන සන්දර්භය

4. 2015 ජනවාරි හා අගෝස්තු මස පැවැති ජනාධිපතිවරණය හා පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය හරහා රටේ දේශපාලන පසුබිමෙහි වෙනසක් ඇති කළ අතර, ප්‍රජාතාන්ත්‍රික අවකාශය තුළ විවෘත බවක් ඇති කළේ ය. මේ විවෘත භාවය ජාත්‍යන්තර ප්‍රජාව ඇතුළු බොහෝ පාර්ශ්වයන් විසින් පිළිගනු ලැබිණි. නව රජය දින 100 ක ව්‍යවස්ථා සංශෝධන වැඩපිළිවෙළක් හඳුන්වා දුන් අතර, එයට අමතර ව එක්සත් ජාතීන්ගේ මානව හිමිකම් ක්‍රියාපටිපාටීන් හා සම්බන්ධ වෙමින් විවිධ මානව හිමිකම් කඩවීම් පිළිබඳ ව ක්‍රියා කිරීමට ද නව පියවර අනුගමනය කළේය . 2015 අප්‍රේල් මස 19 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය ගෙන ඒමත් සමඟ විධායක බලතලවල අඩු කිරීමක් සිදු වූ අතර, ඉහත වැඩපිළිවෙළ ද සංක්‍රාන්තික අවධියකට එළඹිණි.

5. 19 වන සංශෝධනයෙන් ගෙන ආ එක් ප්‍රගතිශීලී වෙනස්කමක් වූයේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාව නැවත පිහිටුවීමයි.¹ බොහෝ ස්වාධීන කොමිසම්වලට පත් කිරීම සඳහා සාමාජිකයන් ව ජනාධිපතිවරයා වෙත නිර්දේශ කරනු ලබන්නේ මේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාව විසිනි. ඒ ස්වාධීන කොමිසම්වලට මානව හිමිකම් කොමිසම, රාජ්‍ය සේවා කොමිසම හා ජාතික පොලිස් කොමිසම අයත් වේ. තව ද අගවිනිසුරු, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරන්, අභියාචනාධිකරණ සභාපති හා අනෙකුත් විනිසුරන්, නීති සේවා කොමිසමේ සාමාජිකයන්, නීතිපති හා පොලිස් අධිකාරී තනතුර ආදී රජයේ ඉහළ තනතුරුවලට පුද්ගලයන් පත් කිරීමේ දී ජනාධිපතිවරයාගේ පත් කිරීම් අනුමත කරනුයේ ද මේ විධායක සභාව මඟිනි.²

6. 2015 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී 30/1 විසර්ජන කෙටුම්පත සම්මත කරමින් රජය මානව හිමිකම් කවුන්සිලය හා එක්ව කටයුතු කිරීමට එකඟ වූයේ ය. මෙහි දී කවුන්සිලය අනෙකුත් දේ අතර රජයට මානව හිමිකම් කඩවීමේ හා ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීති කඩකිරීමේ චෝදනා පිළිබඳ විමර්ශනයට

විශේෂ නීති ක්‍රමවේදයක් සකස් කරන මෙන් යෝජනා කළේ ය. මෙහි දී විශ්වසනීය වූ අධිකරණ ක්‍රමවේදයක් තුළ ස්වාධීන අධිකරණ හා නඩු පැවරීමේ ආයතනයක් ස්ථාපනය කරමින් අපක්ෂපාතී හා බුද්ධිමත් පුද්ගලයන් ව ඒ කටයුතු මෙහෙයවීමට යොදවන මෙන් ද යෝජනා කරන ලදී. මෙයට අදාළ ව, ශ්‍රී ලාංකික අධිකරණ ක්‍රියාමාර්ගයකට සම්බන්ධවීමේ වැදගත්කම, පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය හා අනෙකුත් විදේශ විනිසුරන්ගේ දායකත්වය මෙන් ම විත්තියේ නීතිඥවරුන්, බලයලත් පැමිණිලි පාර්ශ්වයන් හා විමර්ශකයන්ගේ දායකත්වය ලබා ගැනීම පිළිබඳ ව ද කවුන්සිලය තහවුරු කළේ ය.

7. 2016 මාර්තු මාසයේ දී පාර්ලිමේන්තුව නව ව්‍යවස්ථා කෙටුම්පතක් සකස් කිරීම ඇරඹුවේ ය. මෙහි දී මෙහෙයුම් කමිටුවක් හා අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ උපකමිටුවක් ද ඇතුළු උපකමිටු 6 ක් පිහිට වූ අතර, අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ උපකමිටුව එහි වාර්තාව 2016 නොවැම්බර් 19 වන දින මෙහෙයුම් කමිටුවට ඉදිරිපත් කළේ ය. මේ වාර්තාවෙන් අධිකරණ පද්ධතියේ

ස්වාධීනතාව, අධිකරණ ව්‍යුහය, අධිකරණ බල ප්‍රදේශ, අධිකරණ පසු විමසීමිචල නියමයන් හා ව්‍යවස්ථාදායක අධිකරණයක් පිහිටුවීම හා එහි බලතල හඳුන්වා දීම ආදී කරුණු කෙරෙහි අවධානය යොමු කර තිබිණ.³

III

අධිකරණ පද්ධතිය

A. ව්‍යවස්ථාමය විධි විධාන

8. ශ්‍රී ලංකාවේ දැනට පවතින ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව 1978 දී ජාතික රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව මඟින් අනුමත කරන ලද්දක් වන අතර, මේ වන විට එය සංශෝධනයන් 19 කට යටත්ව ඇත. එහි ප්‍රස්තාවනාවෙහි අධිකරණයේ ස්වාධීන බව පිළිබඳ ව තහවුරු කෙරුණ ද, ව්‍යවස්ථාව තුළ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජය තුළ නීතිය මඟින් බල පැවැත්වෙන ස්වාධීන අධිකරණ පද්ධතියක වැදගත්කම හා බලය පිළිබඳ ව පැහැදිලි ප්‍රතිපත්තිමය සඳහනක් නොමැත.
9. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 'අධිකරණය' නම් වූ XV වන පරිච්ඡේදය තුළ අනෙකුත් දේ අතර, දළ අධිකරණ ව්‍යුහය, ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ හා අභියාචනාධිකරණ විනිසුරුවරුන් පත් කිරීම,

පාලනය, ඉවත් කිරීම හා ඒ විනිසුරන්ගේ වේතන, විශ්‍රාම ගැන්වීම හා විශ්‍රාම වැටුප පිළිබඳ ව සඳහන් වේ. එමෙන් ම මහාධිකරණ විනිසුරන් පත් කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය, පාලනය හා ඉවත් කිරීම පිළිබඳ ව ද එහි ඇතුළත් වේ. ‘උපරිමාධිකරණ’ නම් වූ XVI වන පරිච්ඡේදයේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හා අභියාචනාධිකරණයේ අදාළ සංයුතිය, බල ප්‍රදේශ හා බලතල පිළිබඳ ව සඳහන් ව ඇත.

10. XV (අ) පරිච්ඡේදය මඟින් අධිකරණ සේවා කොමිසම ස්ථාපනය කෙරෙන අතර, එමඟින් උපරිමාධිකරණ හා මහාධිකරණය හැර අනෙකුත් නිලධාරීන් පත් කිරීම, උසස් කිරීම, ස්ථාන මාරු, විනය, තෙරපා හැරීම් ආදිය පිළිබඳ වගකීම දරයි. එසේ ම මහාධිකරණ විනිසුරන්ගේ ස්ථාන මාරු, බඳවා ගැනීම හා පුහුණු පිළිබඳ පටිපාටීන් සකස් කිරීම, මහාධිකරණ විනිසුරන් පුහුණු කිරීම, අධිකරණ නිලධාරීන් බඳවා ගැනීම, උසස් කිරීම හා ස්ථාන මාරු හා ඕනෑ ම අධිකරණ පද්ධතියක් විමර්ශනය කිරීමේ බලය ලබා දීම ආදී කාර්යයන් ද එයට අයත් වේ. මේ කොමිසම අගවිනිසුරු හා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ ජ්‍යෙෂ්ඨතම

විනිසුරුවරුන් දෙදෙනෙකුගෙන් සමන්විත ය. මේ සියලු දෙනා ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ අනුමැතියට යටත්ව ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබුවත් වේ.

- 11. XV (අ) පරිච්ඡේදය මඟින් ව්‍යවස්ථාදායක සභාව ස්ථාපනය කෙරේ. එයට අගමැතිවරයා, පාර්ලිමේන්තු කථානායකවරයා, විරුද්ධ පක්ෂ නායකයා, ජනපති විසින් පත් කරන ලද එක් පාර්ලිමේන්තු මන්ත්‍රීවරයෙකු, අගමැති හා විරුද්ධ පක්ෂ නායක නිර්දේශය සහිත ව ජනපති විසින් පත් කළ තවත් පුද්ගලයන් පස් දෙනෙකු ඇතුළත් වේ. මේ පුද්ගලයන් පස් දෙනා අනිවාර්යයෙන් පාර්ලිමේන්තුවේ සාමාජිකයන් විය යුතු අතර, විරුද්ධ පක්ෂයට හෝ අගමැතිගේ පක්ෂයට අයත් නොවන පාර්ලිමේන්තුවේ බහුතර මනාපය මත පත් කළ තවත් සාමාජිකයෙකු ද මෙයට ඇතුළත් වේ. ඒ අනුව මුළු සාමාජිකයන් ගණන 10 කි. ව්‍යවස්ථාදායක සභාව අනෙකුත් කොමිසම්වල සාමාජිකයින් පත් කිරීමට නිර්දේශය ජනපතිට ඉදිරිපත් කරන අතර, අධිකරණ පද්ධතියේ ඉහළ නිලධාරීන් පත් කිරීමට ද නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරයි. (ඉහත 5 ඡේදය බලන්න)

12. 'මූලික අයිතිවාසිකම්' නම් වූ III වන පරිච්ඡේදයෙන් නීතිය ඉදිරියේ සම ආරක්ෂාවක් ලැබීම හා නීතිය සමාන ආකාරයෙන් ආරක්ෂා කිරීම ඇතුළු සිවිල් හා දේශපාලනික අයිතීන් සමූහයක් තහවුරු කෙරේ. (12 වගන්තිය) එමෙන් ම අත්තනෝමතික ලෙස අත්අඩංගුවට ගැනීම්, රඳවා ගැනීම් හා දඬුවම්වලින් වැළැකීමට ද අතීතයට බලපාන ලෙස නීති හා දඬුවම් පැනවීම ද තහනම් කෙරිණි. (13 වගන්තිය) 17 සහ 126 වන වගන්ති හරහා ව්‍යවස්ථාව මගින් තහවුරු කෙරුණු කිසියම් මූලික අයිතිවාසිකමක් උල්ලංඝනය වීමක දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හරහා එයට පරිපාලනමය හෝ විධායක පිළියමක් යෙදීමේ අවස්ථාව සලස්වා ඇත.

B. නෛතික රාමුව

13. 1948 දී ශ්‍රී ලංකාව නිදහස ලැබූ දා සිට එහි නීති පද්ධතිය රෝමානු ලන්දේසි නීතිය හා බ්‍රිතාන්‍ය නීතිය මෙන් ම 'පෞද්ගලික නීතින්' (මුස්ලිම්, කන්ද උඩරට හා තේසවලාමෙයි) වලින් සමන්විත සංකීර්ණ ව්‍යුහයක් බවට පරිණාමය වී ඇත. (HRIKORE / LKA 2008 74 ඡේදය බලන්න)

14. බිම් මට්ටමේ අධිකරණ පද්ධතිය පහත දැක්වෙන ප්‍රධාන අංග මඟින් පාලනය වේ. ඒ අදාළ ව්‍යවස්ථාමය පාලනයන්ට අමතර ව ය:

(අ) අධිකරණ සංවිධාන පනත (1978 අංක 2 දරන), එය ඉතා මෑතක දී අධිකරණ සංවිධාන (සංශෝධන) පනත (2010 අංක 10 දරන) පනත මඟින් සංශෝධන කෙරිණ;

(ආ) පළාත් මහාධිකරණ (විශේෂ පාලන ප්‍රදේශ) පනත (1990 අංක 19 දරන), මෙය මෑතක දී පළාත් මහාධිකරණ (විශේෂ පාලන ප්‍රදේශ) (සංශෝධන) පනත (2006 අංක 54 දරන) මඟින් සංශෝධනය කෙරිණ;

(ඇ) පළාත් මහාධිකරණ (විශේෂ පාලන ප්‍රදේශ) පනත (1996 අංක 10 දරන) හා

(ඈ) රජයේ හා අධිකරණ නිලධාරීන්ගේ (විශ්‍රාම ගැන්වීමේ) ආඥා පනත.

මේනෙතික රාමුව තව දුරටත් දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය, අපරාධ විධිවිධාන පනත හා සිවිල් විධි විධාන පනත මඟින් පැහැදිලි කෙරේ.

- 15. ජාත්‍යන්තර මට්ටමේ දී ශ්‍රී ලංකාව බොහෝ අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් ගිවිසුම්වල පාර්ශ්වකරුවෙකි. එයට අන්තර්ජාතික සිවිල් හා දේශපාලනික අයිතීන් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය සහ එහි ප්‍රථම විකල්ප කෙටුම්පත, වධ හිංසා හා අනෙකුත් කැර, අමානුෂීය හා පහත් සැලකීම් හෝ දඬුවම් පිළිබඳ ප්‍රඥප්තිය, කාන්තාවන්ට එරෙහි සෑම ආකාරයක ම හිංසාවන් වැළැක්වීමේ ප්‍රඥප්තිය, ළමා අයිතිවාසිකම් ප්‍රඥප්තිය හා අතුරුදන් වූවන් සුරැකීමේ ප්‍රඥප්තිය අයත් වේ.

C. අධිකරණ ක්‍රමය

- 16. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 105 (1) දරන වගන්තියෙන් අධිකරණ ක්‍රමය හඳුන්වා දෙන අතර, අධිකරණ සංවිධාන පනතෙහි 3 කොටසින් එය තවදුරටත් විග්‍රහ කෙරේ.

i. උපරිමාධිකරණ

ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය

- 17. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය රටේ ඉහළ ම අධිකරණය වන අතර, අභියාචන ඉදිරිපත් කළ හැකි අවසන්

අධිකරණයයි. මෙය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හරහා ස්ථාපනය කර නියාමනය කෙරෙන්නකි.⁴ මේ අධිකරණය ව්‍යවස්ථාමය ගැටලු නිරාකරණයේ දී, මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු, මැතිවරණ පෙත්සම් හා පාර්ලිමේන්තු වරප්‍රසාද කඩවීම් පිළිබඳ ව විභාග කරයි. එසේ ම එය සතු ව උපදේශක අධිකරණ බලතල ද වේ. අගවිනිසුරු හා ඔහු හෝ ඇය විසින් පත් කරන ලද ඕනෑම ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරන් තිදෙනෙකුට අධිකරණයේ ක්‍රියාපටිපාටිය හා භාවිතය පිළිබඳ නීති සම්පාදනයට බලය ඇත. මෙයට බඳවා ගැනීම්, තෙරපා හැරීම් හා නීතිපතිවරුන් පහ කිරීම් මෙන් ම ඒ නීතිපතිවරුන්ගේ ආචාරධර්ම නියාමනය අයත් වේ.

18. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය අගවිනිසුරු හා 6-10 අතර තවත් විනිසුරන් පිරිසකගෙන් සමන්විත වේ. මේ සියලු දෙනා හට පූර්ව නිශ්චිත විශ්‍රාම දිනයක් දක්වා සේවය කළ හැකි අතර, මොවුන් පත් කරනු ලබන්නේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ අනුමැතිය සහිත ව ජනාධිපතිවරයා විසිනි. එසේ ම මොවුන් ඒ තනතුරුවලින් පහ කළ හැක්කේ අපවර්යාව හෝ අයෝග්‍යතාව යන හේතු පදනම් කොට ගෙන පාර්ලිමේන්තුවට දෝෂාභියෝගයක් ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව ජනාධිපතිවරයාට ය.

අභියාචනාධිකරණය

19. අභියාචනාධිකරණය ද ස්ථාපනය කොට නියාමනය කෙරෙනුයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙනි.⁵ අනෙකුත් දේ අතර මේ අධිකරණය මහාධිකරණය, මූලිකාධිකරණය, විනිශ්චය සභා හෝ ආයතනවල නඩු තීන්දු සඳහා අභියාචනා විභාග කිරීමේ කටයුතු සිදු කරයි. එහි බලතලවලට හෙබයාස් කොපුස් පිළිබඳ රීටි ආඥා නිකුත් කිරීම සහ ඕනෑ ම අධිකරණ වාර්තාවක් ඉල්ලීමක් කළ විට විමර්ශනය කිරීම ද අයත් වේ.

20. මේ අධිකරණය, අධිකරණ සභාපති හා 6-11 දක්වා තවත් විනිසුරු පිරිසකගෙන් සමන්විත වේ. මේ විනිසුරුවරුන් ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ අනුමැතිය පරිදි ජනාධිපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලබන අතර, පූර්ව නිශ්චිත විශ්‍රාම වයස දක්වා සේවය කරති. මොවුන් ද තනතුරෙන් පහ කළ හැක්කේ අපවර්ශාව හෝ අයෝග්‍යතාව පදනම් කර ගෙන පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ දෝෂාභියෝගයකින් පසු ජනාධිපතිවරයාට ය.

ii. මූලික අධිකරණ

මහාධිකරණය

21. ශ්‍රී ලංකාවේ මහාධිකරණ ස්ථාපනය කොට නියාමනය කරනු ලබන්නේ අධිකරණ සංවිධාන පනත හා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මඟිනි.⁶ මහාධිකරණය 10 කට නොඅඩු හා 75 කට නොවැඩි විනිසුරුවන් පිරිසකගෙන් සමන්විත වේ. මේ විනිසුරන් පත් කෙරෙනුයේ නීතිපතිගේ උපදේශකත්වය මත අධිකරණ සේවා කොමිසමේ නිර්දේශයෙන් ජනාධිපති විසිනි. අධිකරණ සේවා කොමිසමෙහි නිර්දේශ මත ජනාධිපතිවරයා මොවුන් ව තනතුරෙන් පහ නොකළේ නම් ඔවුනට නිශ්චිත විශ්‍රාම ගැන්වීමේ වයස දක්වා සේවය කළ හැකි ය. මහාධිකරණය සතු සිවිල් හා අපරාධ නඩු මෙන් ම අභියාචනා විභාග කිරීමේ බලතල ඇත.

22. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154 P වගන්තිය රටේ සෑම පළාතකම පළාත් මහාධිකරණ පිහිටුවීමට පහසුකම් සපයයි. මේ සෑම අධිකරණයකට ම

අවශ්‍ය ප්‍රමාණයක් ශ්‍රී ලංකා මහාධිකරණයෙන් පත් කිරීම සිදු කරනුයේ අගවිනිසුරුවරයා විසිනි. අගවිනිසුරුවරයාට ඒ විනිසුරන්ගේ ස්ථාන මාරු ද සිදු කළ හැකි ය. අනෙකුත් දේ අතර පළාත් මහාධිකරණවලට අපරාධ නඩු විභාගය, අභියාචනා හා ප්‍රතිශෝධන නඩු විභාගය, මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණ හෝ ප්‍රාථමික අධිකරණ මගින් දෙන ලද නඩු තීන්දු නැවත සලකා බැලීම, පළාතේ දිස්ත්‍රික් උසාවිය මගින් දෙන ලද නියෝග හා තීන්දු විභාගය මෙන් ම හෙබයාස් කොපුස් නිකුත් කිරීමට ද බලය ඇත.

23. කොළඹ වාණිජ මහාධිකරණය පිහිටවනු ලැබුයේ පළාත් මහාධිකරණ පනත (1996 අංක 10 දරන) යටතේ ය. ඒ වාණිජ ගනුදෙනු හා සම්බන්ධ සිවිල් ක්‍රියාකාරකම් විභාගයට, ආයතනික නීති පිළිබඳ විභාගය, බුද්ධිමය දේපළ අවභාවිතය, නෞකා බලස්ථාන ගැටලු ආදිය විභාගය සඳහා ය. 2016 ජනවාරි මාසයේ දී ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ පොරොත්තු ලේඛනයේ පවතින සියලු නඩු විභාග කඩිනම් කිරීම සඳහා කොළඹ විශේෂ මහාධිකරණයක් පිහිටවනු ලැබී ය. මේ

පනත යටතේ ගෙන එන නඩු විභාගය සඳහා තවත් විශේෂ මහාධිකරණයක් අනුරාධපුරයේ ද පිහිටවනු ලැබිණ.

දිස්ත්‍රික් අධිකරණ

- 24. දිස්ත්‍රික් අධිකරණ යනු ආදායම්, දේපළ වෛවාහික, අරමුදල්, බුන්වත් බව, අන්තිම කැමති පත්‍ර ආදී සියලු සිවිල් කටයුතු පිළිබඳ ව විශේෂයෙන් වෙනත් අධිකරණයකට බලය පවරා නොමැති අවස්ථාවක දී විභාග කෙරෙන මූලික අධිකරණයයි. මේ අධිකරණ සෑම අධිකරණ දිස්ත්‍රික්කයකම පිහිටුවා ඇති අතර, අධිකරණ සංවිධාන පනත මගින් නියාමනය වේ. දිස්ත්‍රික් අධිකරණ විනිසුරන් පත් කෙරෙනුයේ අධිකරණ සේවා කොමිසම මගින් වන අතර, ඔවුන්ගේ විශ්‍රාම ගැන්වීමේ කාලය තීරණය කෙරෙනුයේ රාජ්‍ය හා අධිකරණ නිලධාරී (විශ්‍රාම) ආඥා පනත මගිනි.

ප්‍රාථමික අධිකරණ

25. සෑම අධිකරණ කොට්ඨාසයක් සඳහා ම අධිකරණ සංවිධාන පනත මඟින් ප්‍රාථමික අධිකරණ පිහිටුවා ඇත. අධිකරණ අමාත්‍යවරයා නියම කරන ලද මුදල නොඉක්මවන ණය, අලාභ ආදිය හා සම්බන්ධ සිවිල් නඩු විභාග කිරීම සඳහා වූ මූලික අධිකරණ බලතල හිමි වනුයේ මේ අධිකරණයටයි. මෙහි විනිසුරන් පත් කිරීම අධිකරණ සේවා කොමිසම මඟින් සිදු කරන අතර, විශ්‍රාම ගැන්වීම තීරණය කෙරෙනුයේ රාජ්‍ය හා අධිකරණ නිලධාරී (විශ්‍රාම) ආඥා පනත මඟිනි. මේ අධිකරණ ක්‍රියාත්මක තත්වයේ පවතින්නේ ද යන්න විශේෂ සම්බන්ධීකාරවරියට අපැහැදිලි ය.

මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණ

26. අධිකරණ සංවිධාන පනත මඟින් සෑම අධිකරණ කොට්ඨාසයක් සඳහා ම මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණ පිහිටුවීම සිදු කරයි. දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය හා අපරාධ විධිවිධාන පනත යටතේ එන ඕනෑ ම අපරාධ චෝදනාවක් විභාග කිරීමේ මූලික

බලතල මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණය සතු වේ. එමෙන් ම ඒ අධිකරණවල බලතල හා රාජකාරි පිළිබඳ විස්තර කෙරෙනුයේ ද ඉහත පනත් දෙක හරහා ය. මහේස්ත්‍රාත්වරුන් පත් කෙරෙනුයේ අධිකරණ සේවා කොමිසම මගිනි. ඔවුන් විශ්‍රාම ගැන්වීම තීරණය කෙරෙනුයේ රාජ්‍ය හා අධිකරණ නිලධාරී (විශ්‍රාම) ආඥා පනත මගිනි.

අනෙකුත් අධිකරණ හා විනිශ්චය සභා

- 27. කෘෂිකාර්මික විනිශ්චය සභාව, කම්කරු උසාවිය ආදී බොහෝ පාලන විනිශ්චය සභා පවතින අතර, ඒවා හරහා නීති ප්‍රකාරව අර්ධ නීතිමය කටයුතු සිදු කරනු ලැබේ.

IV

ස්වාධීන, කාර්යක්ෂම හා අපක්ෂපාතී අධිකරණ ක්‍රමයකට ඇති අභියෝග

A මානව හිමිකම් ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

28. ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්තීන්වල පාර්ශ්වකරුවෙකු වන අතර, පෞද්ගලිකව පැමිණිලි භාර ගැනීමට තරම් ඒ ආයතන සමත් බවට පිළිගෙන ඇත. කෙසේ වෙතත්, මේ ප්‍රඥප්තීන් හා ඒවායෙහි නීති ව්‍යවහාරයන් දේශීය අධිකරණ පද්ධතියට අනුගත කර ගන්නා තුරු, ඒ ව්‍යවහාරයන් දේශීය අධිකරණ තුළ භාවිත කළ නොහැකි ය. මෙය ඉතා විශාල ගැටලුකාරී තත්වයක් ඇති කර තිබේ. එයට හේතුව බොහෝ ප්‍රඥප්තීන්වල ඇතුළත්

වන කරුණු මේ වන තෙක් ව්‍යවස්ථාපිත කොට හෝ නීතිගත කොට නොතිබීම ය.

29. මේ අන්තික නෛතික දේවෙතවාදව ස්ථිරසාර වුවක් නොවේ. එයට හේතුව මේ ප්‍රඥප්තියක පාර්ශ්වකරුවෙකු හට එහි අඩංගු කරුණු සපුරාලීමෙන් වැළකීම හෝ මඟහැරීම සඳහා දේශීය නීති ව්‍යවහාරයන් නිදහසට කරුණක් කර ගත නොහැකි හෙයිනි. යම් අවස්ථාවක රජය මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්තියක පාර්ශ්වකරුවෙකු වී ද එහි අඩංගු කොන්දේසිවලට ශ්‍රී ලංකාව යටත් වනු ඇති බව ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ සාධාරණ අපේක්ෂාවයි. මේ ප්‍රඥප්තීන් මඟින් ආරක්ෂා කෙරෙන අයිතීන් හා වරප්‍රසාදයන් පොදු ජනතාවට හුක්ති විඳීමට අවස්ථාව සැලසීම සෑම පාලනාධිකාරයක ම වගකීමයි. අවශ්‍ය විටෙක අධිකරණයන් හරහා ඒවා බලාත්මක කිරීමටත්, යම් ගැටලුවක දී වහාම නෛතික ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමටත් ඔවුහු බැඳී සිටිති.

30. මේ සන්දර්භය තුළ ශ්‍රී ලංකාව විසින් ස්වාධීන ව එකඟ වී ඇති එක්සත් ජාතීන්ගේ ප්‍රඥප්තීන් දේශීය මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක කිරීම රජයේ

වගකීමක් බව විශේෂ සම්බන්ධීකාරකවරයා තරයේ අවධාරණය කරයි.

B අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීන බව ශක්තිමත් කිරීම

31. බලය බෙදා හැරීම හා අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය සුරක්ෂිත කිරීම පිළිබඳ ව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ පැහැදිලි විධිවිධානයන් දක්වා නොමැත. මෙහි දී අධිකරණ පද්ධතියට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක නීති හා මානව හිමිකම් සුරැකීම පිළිබඳ ව මෙන් ම ස්ථාවර හා අපක්ෂපාතී අධිකරණ පද්ධතියක් පවත්වා ගෙන යෑමට දැඩි වගකීමක් ඇත.

32. අධිකරණ පද්ධතියේ යෝග්‍යතාව, අපක්ෂපාතීත්වය හා ස්වාධීන බව පිළිබඳ ව සාධාරණ සැකයක් විශේෂ වාර්තාකරුගේ සංචාරය අතරතුර ඇය වෙත ඉදිරිපත් කෙරිණ. ඇතැම් කාලවකවානු තුළ තම තීන්දු අත්හිටුවීමට හෝ ඒවාට බලපෑම් කිරීමට බොහෝ විනිසුරුවරුන්ට පීඩනයක් එල්ල

කෙරුණේ ඉහළ බලාධිකාරයන් විසිනි. උදාහරණයක් ලෙස එවකට අගවිනිසුරුවරියක වූ ශිරානි බණ්ඩාරනායකගේ දෝෂාභියෝගයට පෙර හෝ ඒ අතරතුර විනිසුරන් හා නීතිඥයන්ට එරෙහි පහර දීම් උක්සන්ත වූ අතර, ඇතැම් විට ප්‍රචණ්ඩකාරී විය. ඒ පීඩාකාරී තත්වය නව රජය යටතේ සැලකිය යුතු අන්දමින් තුරන්ව ගොස් ඇති අතර, මෑත කාලීන ව කිසි දු ඍජු පහර දීමක් කළ බවට විශේෂ වාර්තාකරුට වාර්තා නොවී ය.

33. විශ්‍රාම ගැනීමෙන් පසු බොහෝ විනිසුරුවරුන්ට රාජ්‍ය හෝ දේශපාලනික තනතුරු පිරිනැමෙන බවට වාර්තා විය. මේ ක්‍රියාව හේතුවෙන් එවන් තනතුරු අපේක්ෂා කරන විනිසුරන්ගේ අපක්ෂපාතීත්වය හා ස්වාධීනත්වය පිළිබඳ ව සැක මතු කරන අතර, විවිධ මත ගැටුම් ද ඇති කළ හැකි ය.

34. ඇතැම් සංවර්ධනාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණයන් අතරතුර වුවද, යුද්ධය හා එහි පසු කාලීන බලපෑම් හේතුවෙන් දශක ගණනාවක් තිස්සේ

අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීන බව ක්‍රමයෙන් හීන ව ගොස් ඇති බව පෙනී යයි. කෙසේ වෙතත් මේ සංචාරය තුළ නිරීක්ෂණය කළ කරුණක් වූයේ 2015 නව රජයක් පිහිටුවීමත් සමඟ ඇතැම් විනිසුරුවරුන් තම ස්වාධීනත්වය තහවුරු කර ගනිමින් සිටින බවයි. මෙයට හේතුවක් විය හැක්කේ තම අධිකාරිය පිළිබඳ ව විනිසුරන්ට වඩා සුරක්ෂිත බවක් දැනීම හා අනවශ්‍ය පීඩාවක දී අවශ්‍ය ආරක්ෂාව ලැබේ යැයි ඔවුන් තුළ ඇති විශ්වාසය විය හැකි ය. කෙසේ වෙතත් අධිකරණ පද්ධතිය හා නෛතික ස්වාධීනත්වයට අවශ්‍ය ව්‍යුහයමය සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ ව තවමත් බොහෝ ගැටලු පවතී.

තෝරා ගැනීම් හා බඳවා ගැනීම්

- 35. විශේෂ වාර්තාකරු වරියගේ සංචාරය අතරතුර දී බොහෝ පිරිස් විනිසුරුවරුන් තෝරා ගැනීම හා බඳවා ගැනීම් පිළිබඳ ව සැක සංකා පළ කළහ. විශේෂයෙන් ඒ ක්‍රමවේදයන්හි විනිවිද භාවය හා එහි දී ජනපතිවරයා සතු භූමිකාව මේ සැකයන්ට හේතු විය. එයට හේතුව එමඟින් දේශපාලනික මෙහෙයවීම් හා ඇඟිලි ගැසීම්

සිදු විය හැකි බැවිනි. මෙහි දී වාර්තාකරු වරිය පෙන්වා දෙන්නේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ වගකීම වනුයේ ජනාධිපතිවරයාගේ බලපෑම අවම කිරීම වුවද, ඒ සභාවට අයත් සාමාජිකයන් බහුතරයක් ද දේශපාලකයන් වන බවයි.

36. උපරිමාධිකරණ විනිසුරන් තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාපටිපාටියේ දී අපේක්ෂකයන්ගේ ශක්‍යතාව මැන බලන ආකාරය හා ඒ සඳහා යොදා ගන්නා නිර්ණායක මොනවාද යන්න අපැහැදිලි ය. විශේෂයෙන් තනතුර සඳහා අපේක්ෂකයන් නිර්දේශ කිරීම හෝ තෝරා ගත් අපේක්ෂකයන් අනුමත කිරීම හෝ සිදු කිරීමේ දී විවිධ තනතුරුවලට අදාළ වන නිශ්චිත ක්‍රියාපටිපාටිය ව්‍යවස්ථාදායක සභාව විසින් මේ වන තෙක් ලේඛනගත කර නොතිබීම ඉතාමත් ගැටලු සහගත ය.

37. බිම් මට්ටමේ අධිකරණවල විනිසුරන් පත් කිරීමේ නියමයන් පිළිබඳ ව අධිකරණ සේවා කොමිසම ප්‍රකාශයට පත් කර ඇත. ඒ නියමයන්ට අනුව, ඒ අධිකරණ පද්ධතියට ඇතුළු වීම සඳහා අපේක්ෂකයන් යටත් පිරිසෙන් වසර තුනක්වත් නීතිඥවරුන් ලෙස ක්‍රියාකාරී ව සිටිය යුතු ය.

එයට අමතර ව ඔවුහු ලිඛිත පරීක්ෂණයකින් හා සම්මුඛ පරීක්ෂණයකින් ද සමත් විය යුතු ය. තනතුරට පත් වූ කල ඔවුහු විනිසුරුවරුන්ගේ ආයතනයේ අනිවාර්ය පුහුණුව ලැබිය යුතු ය. විශේෂ වාර්තාකරු වරයට විශ්වාස කටයුතු ආරංචි මාර්ගයකින් හෙළි වූ පරිදි පසුගිය කාලය තුළ මේ ක්‍රියා පටිපාටියෙන් බාහිරව විනිසුරන් පත් කිරීම සිදු කර තිබුණි.

38. විනිවිද භාවය, නෛතික භාවය වර්ධනය කරමින් දේශපාලනික මෙහෙයවීම් හා අත්තනෝමතික ක්‍රියාවලින් වැළකී ඉහළ ශක්‍යතාවකින් යුතු අධිකරණ පද්ධතියක් ගොඩනැගීමට නම්, අනිවාර්යයෙන් ම නිවැරදි හා බරපතළ බඳවා ගැනීමේ පටිපාටියක් තිබිය යුතු ය. ඒ හරහා මහජනතාව තුළ අධිකරණ පද්ධතියේ අපක්ෂපාතීත්වය හා ස්වාධීන බව පිළිබඳ ව විශ්වාසනීයත්වය තහවුරු කළ යුතු ය.

39. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ විනිසුරුවරුන් තිදෙනෙකුගෙන් පමණක් සමන්විත අධිකරණ සේවා කොමිසම සතු ඉතා විශාල බලයක් හා වගකීම් සමූහයක් පවතී. එහි ස්වාධීනත්වය තාක්ෂණික ශක්‍යතාව

හා නෛතික භාවය තහවුරු කිරීම සඳහා අනෙකුත් අධිකරණවල විනිසුරන්, විද්වතුන් හා විශේෂඥයින් අන්තර්ගත කළ හැකි පරිදි එහි වපසරිය පුළුල් විය යුතු ය. ඒ සඳහා විශ්‍රාමික විනිසුරුවරුන්, නීතිඥවරුන් හා උගතුන් සම්බන්ධ කර ගත හැකි ය.

උසස් වීම්

- 40. මූලික අධිකරණවල විනිසුරන්ගේ කාර්යසාධනය ඇගයීමට නිසි ක්‍රමවේදයක් නොමැති අතර, උසස් වීම් සඳහා සහාය වන ආකාරයේ කිසිදු නිර්ණායකයක් ද නොමැත. මෙමඟින් අධිකරණ සේවා කොමිසමට අනවශ්‍ය බලයක් ලැබෙන අතර, ඒ මඟින් අත්තනෝමතික තීරණ ගැනීමේ ප්‍රවණතාවක් ඇති වේ. එවන් තත්වයක් තුළ විනිසුරුවරුන්ගේ රාජකාරියට හා අවසාන වශයෙන් ඔවුන්ගේ ස්වාධීනත්වයට මේ හරහා අනවශ්‍ය අයහපත් බලපෑම් ඇති විය හැකි ය.

ස්ථාන මාරු

- 41. සංචාරය අතරතුර ඉදිරිපත් කෙරුණු තොරතුරු අනුව මූලික අධිකරණවල විනිසුරු වරු සැම සිවු වසරකටම වරක් හෝ ඇතැම් විට ඊට පෙර

පවා වෙනත් අධිකරණ බලප්‍රදේශයකට ස්ථාන මාරු ලැබිය යුතු ය. එසේ යම් වසර ගණනකින් පසු වෙනත් බලප්‍රදේශයකට මාරු කිරීමෙන් යම් තරමකට අධිකරණයේ ස්වාධීනත්වය රැකුණ ද මේ ක්‍රමය ඇතැම් විට පෞද්ගලික පළිගැනීම් සඳහා ද යොදා ගත හැකිය - යොදා ගෙන තිබේ. මේ පිළිබඳ ව අදාළ නිර්ණායකයන් අධිකරණ සේවා කොමිසම විසින් ප්‍රසිද්ධ කිරීම හරහා මෙහි විනිවිද භාවය වර්ධනය කළ හැකි ය.

42. නඩු විභාග කිරීමේ දී හා කලට වේලාවට නඩු තීන්දු ලබා ගැනීමේ දී ද මේ ස්ථාන මාරු අයහපත් බලපෑම් ඇති කළ හැකි ය. විශේෂ වාර්තාකරු වරියගේ අදහස අනුව එවන් බලපෑම් සීමා කිරීමට හෝ වහාම පියවර ගත යුතු ය. පරිපාලන විධිවිධාන පරයා යුක්තිය පසිඳලීමට මුල් තැන ලැබිය යුතු ය. තවදුරටත් ගත් කල විනිසුරු වරුන්ගේ පෞද්ගලික ජීවිතයේ ගැටලු පැන නැඟීම අවම කර ගැනීම සඳහා මෙවන් ස්ථාන මාරුවල දී එම පවුල් සාමාජිකයන්ට ද තව නව ප්‍රදේශයකට සංක්‍රමණය වීමේ පහසුකම් සැලසිය යුතු ය.

සේවා තත්වය

43. විනිසුරුවරුන්ගේ චේතනයන් පහළ මට්ටමක පවතින බැවින් බොහෝ සුදුසුකම් ලත් පුද්ගලයන් ඒ පිළිබඳ ව උනන්දු නොවෙති. එපමණක් නොව බිම් මට්ටමේ අධිකරණ නිලධාරීන්ගේ වැටුප් ක්‍රමය අනෙකුත් රාජ්‍ය නිලධාරීන් හා සමාන වේ. විනිසුරුවරුන් හට තම සේවාවට සරිලන පරිදි ගෞරවයක් වන ව ජීවත් වීම සඳහා දීමනා ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය ය. විනිසුරුවරුන්ගේ වැටුප් ද ඔවුන්ගේ තනතුරෙහි ස්වභාවය අනුව තීරණය කළ යුතු අතර, අනෙකුත් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ වැටුප් ක්‍රමයන් හා සමාන නොවිය යුතු ය.

44. විනිසුරුවරුන්ට වඩාත් ප්‍රසන්න වාතාවරණයක් යටතේ කටයුතු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය සම්පත් ලබා දිය යුතු ය. විශේෂයෙන් කාර්යාල හා පුස්තකාල පහසුකම් ආදී ප්‍රමාණවත් සම්පත් ලැබිය යුතු ය. මේ තත්ත්වය පිළිබඳ ව විනිසුරුවරුන් බොහෝ දෙනෙකු විශේෂයෙන් අදහස් දක්වා සිටියහ.

පුහුණුවීම්

45. විනිසුරුවරුන්ගේ ආයතනය මූලික අධිකරණවල විනිසුරන් පුහුණු කිරීමේ ප්‍රමුඛත්වය හොඳවන

අතර, ඔවුන්ට සේවා කාලය අතරතුර පුහුණුවීමේ අවස්ථා ඇති කරන වැඩසටහන් ද මෙහෙයවයි. මෙයට විඩියෝ පට හරහා පුහුණුව ලබා දීම ද ඇතුළත් ය. ඇතැම් විනිසුරුවරුන්ට වැඩිදුර අධ්‍යාපනය හා පුහුණුවීම් සඳහා විදේශ ගත වීමට ද අවකාශ ලැබේ. ඒ අවස්ථාවන් විෂය මූලික නිර්ණායකයන් අනුව විධිමත් ව ආධුනික විනිසුරුවරුන්ට පවා හිමි විය යුතු ය. එවැනි පුහුණු සැසි සඳහා සාමාජිකයන් තෝරා ගැනීමේ දී ස්ථාවර හා විනිවිද භාවයකින් යුතු තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාපටිපාටියක් තිබිය යුතු ය.

46. විනිසුරුවරුන්ගේ ආයතනය වඩාත් නව වැඩසටහන් හඳුන්වා දිය යුතු අතර, එයට අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීති, කාන්තා අයිතිවාසිකම් හා ලිංගිකත්වය මත වෙනස් වන දෘෂ්ටිකෝණ, අන්තර්ජාතික, මානුෂීය නීතිය, අන්තර්ජාතික අපරාධ නීතිය, මතු වී එන නීති ගැටලු, නව තාක්ෂණික සංවර්ධනයන් හා සංකීර්ණ අධිකරණ වෛද්‍ය සාක්ෂි විශ්ලේෂණය කිරීමේ නව තාක්ෂණික ක්‍රමවේදයන් ආදිය ඇතුළත් විය යුතු ය. ආයතනයට වඩාත් පුළුල් හා සංවර්ධිත පුස්තකාල පහසුකම් හා අනෙකුත්

පහසුකම් ලබා ගත හැකි පරිදි ප්‍රතිපාදන ලබා දිය යුතු ය. ආයතනයේ පාලනාධිකාරයට විශ්‍රාමික විනිසුරුවන්, විද්වතුන් හා ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ මණ්ඩලයේ නියෝජිතයන්ගෙන් සැදි මණ්ඩලයක් මඟින් උපදේශකත්වය ලබා දිය යුතු ය.

C අධිකරණ පද්ධතියේ වගකීම

47. අධිකරණ පද්ධතියේ වගකීම, අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීනත්වය හා අතින්ත ගත්තකි. මේ සාධක දෙක ම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සාමාජයක දී අත්‍යවශ්‍ය කරුණු ය. මේ පද්ධතිය සාධාරණ හා ස්ථාවර ව පවත්වා ගැනීමට නම්, විනිසුරුවරුන්ට ඔවුන්ගේ කාර්යභාරයට අදාළ වරප්‍රසාද භුක්ති විඳීමට අවස්ථාව ලබා දෙන අතර ම ඔවුන්ගේ ක්‍රියා කලාපය පිළිබඳ වගකීමේ ක්‍රමවේදයක් ද තිබිය යුතු ය.

48. පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ දෝෂාභියෝගයකින් පසුව උපරිමාධිකරණ

විනිසුරන්ව ජනාධිපතිවරයාට තනතුරෙන් පහ කළ හැකි ය. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මඟින් පිරික්සා ඇති මේ ක්‍රමවේදය සාමාන්‍ය නීතියට යටත් නොවන අතර, පාර්ලිමේන්තුවේ ස්ථාවර නියෝගයක් හරහා ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. මේ දෝෂාභියෝග ක්‍රියාපටිපාටිය දැඩි සේ දේශපාලනීකරණය වී ඇති අතර, කිසි දු විනිවිද භාවයකින් තොර ය. ක්‍රමවේදයන්ගේ අපැහැදිලිතාව හා සාධාරණ නඩු විභාගයකට ඇති අයිතිය ප්‍රතික්ෂේප කිරීම හරහා මෙහි නෛතික භාවය තවදුරටත් හීන වේ. මේ දේශපාලනීකරණය පිළිබඳ උදාහරණයක් ලෙස 2013 අගවිනිසුරුවරියගේ දෝෂාභියෝගය දැක්විය හැකි ය.⁸ විශේෂ සම්බන්ධීකාරකවරිය දක්වන පරිදි 2015 නව රජය පත්වීමත් සමඟ විධායක බලතල මඟින් ඒ අගවිනිසුරුවරිය තනතුරෙන් ඉවත් කොට ඇත. මේ තත්ත්වය අධිකරණ පද්ධතිය කෙරෙහි විධායක බලය යෙදවීමේ භයානක තත්ත්වයක් මතු කරයි.

49. මූලික අධිකරණ විනිසුරුවරුන් සඳහා විනය ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමේ අයිතිය අධිකරණ

සේවා කොමිසම සතු වේ. මහාධිකරණ විනිසුරුවරුන් පිළිබඳ ව කටයුතු කිරීමේ දී කොමිසම ජනාධිපතිවරයාට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරයි. මේ ක්‍රමවේදය අන්තන්‍යෝමතික විනය ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමට එරෙහි ව ප්‍රමාණවත් සහතිකයක් නොදෙයි. ඇතැම් කාලවකවානුවල දී මේ ක්‍රමය රජයට සහාය නොදෙන විනිසුරුවරුන්ගෙන් පිළිගැනීමට හා ඔවුන් පීඩාවට පත් කිරීමට පවා යොදා ගත් බවට වාර්තා වේ.

50. නිශ්චිත නියාමන ක්‍රමවේදයක් නොමැති වීම ද, ගැටලු සහගත ය. විනය ක්‍රියා මාර්ග ගත හැකි විනය කඩ කිරීම් පිළිබඳ විස්තරාත්මක මාර්ගෝපදේශ විනිසුරුවරුන්ට ලබා දිය යුතු ය. විනිසුරුවරුන්ගේ වැඩ තහනම් කිරීම හෝ සේවයෙන් පහ කිරීම සිදු කළ යුත්තේ අයෝග්‍යතාව හෝ විනය කඩ කිරීම්වල දී පමණි. එවන් නියාමන ක්‍රමවේදයක් තිබීම මඟින් විනය ක්‍රියා මාර්ග විධිමත් වීම පමණක් නොව විනිසුරුවරුන්ගේ ආත්ම විශ්වාසය වර්ධනය වීම ද සිදු වේ.

51. සෑම විනය ක්‍රියා මාර්ගයක් ම මූලික මානව අයිතිවාසිකම් ප්‍රතිපත්තිවලට ගරු කළ යුතු අතර, එයට විධිමත් පරීක්ෂණ ක්‍රමවේදයක් හා තීන්දුවකට එරෙහි ව අභියාචනා ඉදිරිපත් කිරීමේ හැකියාව අයත් වේ. එමෙන් ම ඒ ක්‍රියා මාර්ග පාර්ලිමේන්තුවේ අනුමත ක්‍රමවේදයට අනුව ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. එහි දී ස්වාධීන හා අපක්ෂපාතී පුද්ගලයන්ගෙන් සමන්විත විනිශ්චය මණ්ඩලයක් පිහිටු විය යුතු අතර, අදාළ අවකල් ක්‍රියාවන් හා එයට අදාළ ප්‍රතිවිපාක එකිනෙක ගැලපිය යුතුය, ප්‍රමාණවත් විය යුතු ය.

D නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව, පරීක්ෂණ හා නඩු පැවරීම

52. නීතිපතිවරයා රජයේ ප්‍රධාන නීති උපදේශක ලෙස මෙන් ම ප්‍රධාන රජයේ පැමිණිලි මෙහෙයවන්නා ලෙස ද, කටයුතු කරයි. ඔහු

හෝ ඇය ව පත් කෙරෙනුයේ ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ අනුමැතිය පරිදි ජනාධිපති විසිනි.⁹ තවමත් ව්‍යවස්ථාදායක සභාව මේ පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය, ඇගයීම් නිර්ණායක, තෝරා ගැනීම හා පත් කිරීම් පිළිබඳ ව ප්‍රකාශයට පත් කර නොමැති බැවින්, මේ ක්‍රියාපටිපාටිය විනවිද භාවයෙන් තොර ය. රාජ්‍ය නීති උපදේශකයා පත් කිරීම්, උසස් කිරීම් හා ස්ථාන මාරු කිරීමේ වගකීම ඇත්තේ රාජ්‍ය සේවා කොමිසමට ය. මේ කොමිසම ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ අනුමැතියෙන් ජනපතිවරයා විසින් පත් කරනු ලැබූ සාමාජිකයින් නව දෙනෙකුගෙන් සමන්විත වේ. මෙහි අපේක්ෂකයන් නීතිඥවරුන් විය යුතු අතර, සම්මුඛ පරීක්ෂණ මණ්ඩල දෙකක් ඉදිරියේ සම්මුඛ පරීක්ෂණ දෙකකට මුහුණ දිය යුතු ය.

53. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට විමර්ශන සිදු කිරීමේ බලය නොමැත. සියලු අපරාධ විමර්ශන කටයුතු සිදු කෙරෙනුයේ පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව හා අනෙකුත්

අපරාධකරුවන් සම්බන්ධ නඩු පැවරිය හැකි පාර්ශ්වයන් අතීති. අනතුරුව මේ පාර්ශ්වයන් තම විමර්ශනවල තත්ත්වය පිළිබඳ ව මහේස්ත්‍රාත්වරයාට වාර්තා කළ යුතු ය. මහාධිකරණයේ විභාග කෙරෙන අපරාධ පිළිබඳ නඩු පැවරීම සිදු කෙරෙනුයේ රජයේ නීතිඥවරුන් අතීති. මහාධිකරණයේ ක්‍රියාපටිපාටීන් නියාමනය කෙරෙනුයේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව මගිනි.

54. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව හා පොලිසියේ කටයුතු පිළිබඳ ගැටලු බොහොමයක් විශේෂ වාර්තාකරු වරියගේ අවධානයට යොමු කෙරිණ. මේ විමර්ශනවල ගුණාත්මක තත්ත්වයේ අඩුපාඩු, නොසැලකිල්ල හා පමාවීම් ආදිය ඉතා ගැටලුකාරී වන අතර, එමගින් ඒ ක්‍රියා මාර්ග හා ප්‍රතිපත්තීන් දැඩි සේ උල්ලංඝනය වීමට හේතු වේ. පොලිස් නිලධාරීන් ව මේ සියුම් රාජකාරි සඳහා නිසි ලෙස පුහුණු කොට නොමැති අතර, බොහෝ දෙනා හට මූලික තාක්ෂණික දැනුම පවා නොමැත. බහුතරයක් විමර්ශන තවමත් රැඳී

පවතින්නේ පාපෝච්චාරණ මත වන අතර, මෙයින් ඇතැම් පාපෝච්චාරණ වධහිංසා හරහා ලබා ගන්නා ඒවා වෙයි.

55. ගැටලු සහගත නොවන හා දේශපාලනික නොවන සිද්ධීන්හි දී පවා විමර්ශන සාධක ලැබුණු පසු අධිචෝදනා ගොනු කිරීම නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවට බොහෝ විට වසර ගණනාවක් ගත වේ. උදාහරණයක් ලෙස ළමා අපචාර සිද්ධියක දී දෙපාර්තමේන්තුවට චෝදනා ගොනු කිරීමට වසර 07 ක් ගත විය. මෙවැනි ප්‍රමාදවීම් නිසා වින්දිතයාට මෙන් ම වූදිතයාට ද දිගු කාලීන අයහපත් ප්‍රතිඵලවලට මුහුණ දීමට සිදු වේ. විශේෂයෙන් ම වූදිතයා රිමාන්ඩ් බන්ධනාගාරගතව සිටි නම්, එය පිළිගත නොහැකි තත්ත්වයකි.

56. විශ්වාස කටයුතු ආරංචි මාර්ග අනුව ඇතැම් සිද්ධීන්, විශේෂයෙන් ආරක්‍ෂක හමුදා, විශේෂයෙන් හමුදා සාමාජිකයන් සම්බන්ධ නොඑසේ නම්, දැඩි මානව හිමිකම් කඩවීම් හෝ දූෂණ වංචා සම්බන්ධ සිද්ධීන්

විමර්ශනය ප්‍රමාද වෙන අතර, ඇතැම් විට විමර්ශන කෙසේවත් සිදු නොකෙරේ. මෙවන් සංවේදී සිද්ධීන්හි දී නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව 'වඩා අලස' වූවක් ලෙස විස්තර කෙරේ. එපමණක් නොව ඇතැම් සිද්ධීන්හි දී, විශේෂයෙන් කාන්තාවන් හෝ ළමයින් දූෂණය හා ලිංගික බලහත්කාරකම් ආදී අප්‍රසන්න අත්දැකීම්වලට මුහුණ දුන් අවස්ථාවල දී රජයේ නීතිඥවරු විශ්වාස කළ නොහැකි තරම් වූ අසංවේදී බවක්, රළු බවක් පෙන්වති. ඔවුන් හට නිසි පුහුණුවක් ලබා දීම අත්‍යවශ්‍ය වන අතර, එයට මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශේෂ පුහුණුවක් ඇතුළත් විය යුතු ය. එසේ ම රජයේ නීතිඥවරුන්ට නිශ්චිත නියාමන ක්‍රමවේදයක් ද, නොමැත. ඔවුන් ද නීතිඥවරුන් බැඳී ඇති ආචාර ධර්ම පද්ධතියෙන් ම බැඳී සිටිති.

57. සෑම ප්‍රාදේශීය මහාධිකරණයකම එක් රජයේ නීතිඥවරයෙකු සේවය කරයි. එහෙත් සෑම ක්‍රියාපටිපාටියක් ම කේන්ද්‍රගත වන්නේ කොළඹ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව වටා ය.

එයට චෝදනා ඉදිරිපත් කරයි ද, නොකරයි ද, යන සැකයට බඳුන් වූ සිද්ධීන් ද ඇතුළත් වේ. මේ කටයුතු විමධ්‍යගත කිරීමට මේ වන විට උත්සහ ගන්නා අතර, එයට සෑම නඩු පැවරීමක දී ම කොළඹින් උපදෙස් නොගෙන ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය නව ප්‍රාදේශීය අධිකරණ ක්‍රමවේදයක් පිහිටුවීම ද, අයත් වේ. කෙසේ වෙතත් නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවයේ නියුතු කාර්ය මණ්ඩලය ප්‍රමාණයෙන් ඉතා අඩු වන අතර, ඔවුහු එකතු වී ඇති නඩු සඳහා චෝදනා ගොනු කිරීම් ආදී කටයුතු සිදු කරති.

58. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව රජයේ නියෝජිතයෙකු ලෙස ක්‍රියා කරයි. එය කෙසේ වත් රජය ආරක්‍ෂා කිරීමට සමාන නොවේ. කෙසේ වෙතත්, දෙපාර්තමේන්තුව ජනතාව වෙනුවෙන් නොව රජය හා එහි උවමනාවන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින බවට මතයක් පවතී. මේ තත්ත්වය පැමිණිලි පාර්ශ්වයේ ස්වාධීනත්වය හා විශ්වසනීයත්වය හීන කරයි.

E සමාජයීය විවිධත්වය විදහා දක්වන අධිකරණ පද්ධතියක්

59. ශ්‍රී ලංකාවේ බහුතරයක් සිංහල ජනතාව වන අතර, සැලකිය යුතු දෙමළ හා මුස්ලිම් සුළු ජාතික ජනතාවක් සිටිති. උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල බහුතරය වන්නේ දෙමළ ජනතාව ය. සිංහල හා දෙමළ යන භාෂා දෙක ම රාජ්‍ය භාෂාවන් වේ. එහෙත් මේ ජන විවිධත්වය අධිකරණ පද්ධතිය තුළ දක්නට නොලැබේ. අධිකරණ පද්ධතියේ, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ හා පොලිස් සේවයේ නියුතු බහුතර පිරිසක් සිංහල ජාතිකයෝ ය. දිවයින පුරා බොහෝ ස්ථානවල මේ ආධිපත්‍යය 100% ක් වේ.

60. මේ පසුබිම තුළ භාෂා ප්‍රශ්නය ගොඩනැගෙන්නේ දෙමළ භාෂාව කථා කළ හැකි විනිසුරන්, රජයේ නීතිඥයන් හා පොලිස් නිලධාරීන් සිටිනුයේ ඉතා සුළු පිරිසක් වීම හේතුවෙනි. උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල පවා බහුතර

අධිකරණ ක්‍රියාදාමයන් ප්‍රමාණයක් සිදු කෙරෙන්නේ සිංහල භාෂාවෙනි. අධිකරණ අර්ථකථනයන් ඇතැම් විට තිබුණ ද, ඒවායේ ගුණාත්මක තත්ත්වය පහත් බව දැන ගන්නට ඇත. මෙයට සමාන බරපතළ තත්ත්වයක් උදාවන්නේ පොලිස් නිලධාරීන් හට දෙමළ බහුතරයක් වෙසෙන ප්‍රදේශවල පවා දෙමළ බසින් පැමිණිලි ලිවීමට, සාක්ෂි රැස් කිරීමට හා ප්‍රශ්න කිරීම් සිදු කිරීමට ඇති නොහැකියාවයි. එබැවින් ඉතා දුර්වල සිංහල පිටපත් කිරීම් හෝ පරිවර්තනය කිරීම මෙහි දී සිදු වේ. ඇතැම් අවස්ථාවල භාෂා පරිවර්තනය හා අර්ථකථන පහසුකම නොමැති බැවින් දෙමළ බසින් සිදු කෙරෙන ප්‍රකාශයන් වාර්තා කිරීම පැහැර හැරීම ද සිදු වේ. මේ තත්වය තුළ වාර්තාවල නිරවද්‍ය බව, ගුණාත්මක බව හා විශේෂයෙන් ම විමර්ශනවල නෛතික බව පිළිබඳ ව ගැටලු පැන නැගේ. භාෂා පරිවර්තන හා අර්ථකථන පහසුකම නොමැති වීම හේතුවෙන් බොහෝ අවස්ථාවල දී වූදිනයට තම අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අවබෝධයක් නොලැබේ. ඇතැම් සිද්ධීන්වල දී දෙමළ බසට පරිවර්තනය

කිරීමෙන් තොර ව සිංහල බසින් පමණක් නඩු තීන්දු ලබා දෙන අතර, එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස නීතිඥයන්ට හා ඔවුන්ගේ සේවා දායකයින්ට තීන්දුව පිළිබඳ අවබෝධයක් නොලැබේ. මේ භාෂා ගැටලු හරහා යුක්තිය පසිඳලීම මෙන් ම සාධාරණ නඩු විභාගයක දී ද ඒ පිළිබඳ ක්‍රියාවලිය දී ද බරපතළ බලපෑමක් දෙමළ ජනතාවට එල්ල වන අතර, එය විසඳීමට වහා ම පියවර ගත යුතු ය.

61. නීති වෘත්තියේ ඇති කාන්තා නියෝජනය ද වර්ධනය විය යුතු ය. රටේ විනිසුරන්ගෙන් 1/3 ක පමණ ප්‍රමාණයක් කාන්තාවන් වුව ද ධුරාවලියේ ඉහළට යන විට ඒ ප්‍රතිශතය ක්‍රමයෙන් අඩු වේ.

62. ශ්‍රී ලංකාවේ ඇත්තේ බහුවිධ සමාජයකි. එහි අධිකරණ පද්ධතිය ඒ සමාජයේ සෑම අංශයක් ම නියෝජනය කරමින් ගොඩනැගිය යුතු අතර, එවිට ශ්‍රී ලාංකිකයන්ට වඩාත් සාධාරණ හා නෛතික බවින් යුත්

අධිකරණයක් ලැබෙනු ඇත. මේ හරහා අධිකරණයේ කටයුතුවල වඩාත් අපක්ෂපාතී හා සමබර තත්වයක් ගොඩනැගෙන අතර, ඇතැම් කරුණු සාධාරණ ව සලකා බැලීමට විනිසුරුවරුන්ට ඇති නොහැකියාව ඉන් ඉවත් වනු ඇත.

F නීතිඥවරුන්ගේ ස්වාධීනත්වය

63. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හා අධිකරණ සංවිධාන පනතට අනුව නීතිඥවරුන් බඳවා ගැනීම, පාලන, විනය, සේවයෙන් පහ කිරීම පිළිබඳ ව නීති සම්පාදනය කෙරෙනුයේ ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මගිනි.¹⁰ කෙසේ වෙතත් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ හෝ අධිකරණ සංවිධාන පනත තුළ හෝ නීතිඥයන්ගේ සංවිධානත්වය පිළිබඳ ව සඳහන් නොවේ. එපමණක් නොව විනය ක්‍රියා මාර්ග ඇතුළු ව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයෙන් දෙනු ලබන අනෙකුත් තීන්දුවලට අධිචෝදනා ඉදිරිපත් කිරීමට හෝ අදාළ පිළියම් යෙදීමට හෝ හැකියාවක් ද නොමැත. ව්‍යවස්ථාපිත නොවන ආයතනයක්

වන ශ්‍රී ලංකා නීතිඥ සංගමයේ සාමාජිකත්වය ලබා ගැනීම ද අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් නොවේ.

64. ඇතැම් කාලවකවානුවල දී නීතිඥ සංගමය දේශපාලන හේතු මත බෙදීම්වලට ලක්ව ඇත. මේ සංගමය දේශපාලනීකරණය වීම දැඩි අවධානය යොමු විය යුතු කරුණකි. මෙවන් සංගමයක මූලික අරමුණ වන්නේ නීති වෘත්තියේ ස්වාධීනත්වය හා අවංක බව සුරැකීම හා වර්ධනය කිරීම මෙන් ම නීතිඥයින්ගේ වෘත්තීය අභිලාෂයන් සුරක්ෂිත කිරීම ය.

65. 2015 දී නව රජය පත් වීමත් සමඟ නීතිඥවරුන්ගේ සුරක්ෂිතතාව පිළිබඳ හැඟීම හා සේවය කිරීමේ වාතාවරණය සැලකිය යුතු අන්දමින් සංවර්ධනය වී ඇත. ඉන් පෙර අවස්ථාවල දී එල්. ටී.ටී. ඊ. සංවිධාන සාමාජිකයින් හෝ ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා පිළිබඳ වූදිත්‍යන් වෙනුවෙන් පෙනී සිටින නීතිඥයින් දේශද්‍රෝහීන් ලෙස හංවඩු ගැසූ අතර, ඔවුන්ට ජීවිත තර්ජන එල්ල විය. නීතිඥවරුන්ගේ

ආරක්ෂාවට එරෙහි සෑම තර්ජනයක් ම වහා විමර්ශනය කොට පිළියම් යෙදිය යුතු ය. වාර්තා වන අන්දමට පොලිසියේ 'අපරාධ විමර්ශන අංශය' එවන් සංවේදී නඩු වෙනුවෙන් පෙනී සිටින නීතිඥයින් පිළිබඳ ලිපිගොනු පවා පවත්වා ගෙන ගොස් ඇත. එවන් චෝදනා පිළිබඳ ව නිසි විමර්ශන සිදු කොට සුදුසු පියවර ගනිමින් නීතිඥයින්ගේ ආරක්ෂාව හා ස්වාධීන බව අනාගතයේ දී සුරක්ෂිත කරන මෙන් විශේෂ සම්බන්ධීකාරකවරිය අදාළ බලධාරීන්ගෙන් ඉල්ලා සිටී.

G සාධාරණ නඩු විභාගයක් සඳහා අයිතිය, අධිකරණ පද්ධතියේ පමාවන් හා නීති ක්‍රියාත්මක කිරීම

- 66. තම සංචාරය තුළ වාර්තා වූ ආරක්ෂක නීති විසින් අයිතීන් අවහිර කිරීමේ සිට අධිකරණමය පමා වීම දක්වා වූ නිසි අධිකරණ ක්‍රියාවලියකට හා සාධාරණ නඩු විභාගයකට බලපාන නොයෙකුත් ගැටලු

පිළිබඳ ව විශේෂ වාර්තාකරු වරිය තම සැලකිල්ල යොමු කරයි.

නීතිඥවරයෙකු වෙත ප්‍රවේශ වීමේ හැකියාව

67. සාධාරණ නඩු විභාගයක් තබා ගැනීමේ අයිතිය හා අනෙකුත් අයිතීන් ඉටු කර ගැනීමේ මූලික ම සාධකය වනුයේ නීතිඥවරයෙකු ලබා ගැනීමට ඇති නිසි හැකියාවයි. ඒ හරහා අත්තනෝමතික සිර ගතවීම හා රඳවා ගැනීම, නිදහස නීතිවිරෝධී ලෙස උල්ලංඝනය කිරීම, වදහිංසා හා අනෙකුත් කෲර, අමානුෂීය පහත් සැලකීම් හෝ දඬුවම්වලට එරෙහි ව පුද්ගලයාගේ සුරක්ෂිත භාවය සලසයි.

68. සාමාන්‍යයෙන් අත්අඩංගුවට ගත් පුද්ගලයෙකුට එසේ ගැනීමෙන් පැය 24 ක් තුළ මහේස්ත්‍රාත්වරයෙකුට ඉදිරිපත් කිරීමෙන් පසුව වූදිනයෙකුට නීතිඥයෙකගේ සේවය ලබා ගැනීමේ හැකියාව පවතී. 2012 දී ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය මගින් මූලික අයිතිවාසිකම්

කඩ කිරීමකට එරෙහි ව නඩු තීන්දුවක් ලබා දීමෙන් පසු පොලිස්පති වරයා පොලිස් ආඥා පනතට අනුව මෙසේ නියෝග කළේ ය. එනම් නීතිඥවරයෙකුට තම සේවා දායකයා පොලිස් ස්ථානය තුළ දී හමු වී සේවය සැලසිය හැකි අතර, පොලිස් නිලධාරීන් එයට අවශ්‍ය පහසුකම් සැලසිය යුතු ය.¹¹ 2016 අගෝස්තු මාසයේ දී අපරාධ විධිවිධාන පනත සංශෝධන කෙටුම්පතක් ඉදිරිපත් විය. මේ සංශෝධනය හරහා අත්අඩංගුවට ගත් පුද්ගලයාට නීතිඥ සේවය ලබා ගත හැක්කේ ඔහු හෝ ඇය පොලිසිය වෙත තම ප්‍රථම කටඳත්තරය ලබා දී එය වාර්තා කිරීමෙන් පසුව පමණක් බවට නීතිගත කිරීම අරමුණ කෙරිණ. වාසනාවකට නීතිඥ සංගමයේ, මානව හිමිකම් කොමිසමේ හා සිවිල් සමාජයේ පැමිණිලි හේතුවෙන් මේ සංශෝධනය ඉවත් කර ගැනිණ. එමඟින් සාධාරණ නඩු විභාගයකට ඇති මූලික අයිතිය දරුණු ලෙස කඩ වීමට තිබූ අවස්ථාවක් වළක්වා ගැනිණ.

69. එපමණක් නොව නීතිඥයන් වාර්තා කරන පරිදි පොලිස් ස්ථාන හා රඳවා ගැනීමේ මධ්‍යස්ථානවල සිටින සේවාදායකයින්

හමුවීමේ කිසිදු ගැටලුවක් පැන නොනැගුණද කොළඹ ක්‍රස්තවාදී විමර්ශන අංශය හා බුස්ස ආදී රැඳවුම් මධ්‍යස්ථානවල ක්‍රස්තවාදී ක්‍රියාවලට චෝදනා ලැබ රඳවා ගෙන සිටින්නන් හමුවීමේදී දීර්ඝ කාලයක් ගත වන අවසර ගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් අනුගමනය කළ යුතු ය. එවැනි අවහිරතාවන් පිළිගත නොහැකි ය. සැකකරුවන් හා රැඳවියන්ට ඔවුන් රඳවා සිටින ස්ථානය හෝ ලබා ඇති චෝදනා නොසලකමින් අවහිරයකින් තොර ව නිරන්තරයෙන් නීතිඥ සේවය ලැබීමේ අයිතිය ඇත.

ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත

- 70. විශේෂ වාර්තාකරු වරිය හා වද හිංසා හා අනෙකුත් කෲර අමානුෂීය හා පහත් සැලකීම් හෝ දඬුවම් පිළිබඳ වාර්තාකරුගේ සංචාරයන් අතරතුර බලධාරීන්ට කළ ඉල්ලීම්වලින් පසුව ද මේ වාර්තාව සකස් කරන මොහොත වන තෙක් ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත

අහෝසි කොට නොමැත. මේ පනත 1979 දී බලගැන්වූ අතර, හිංසාකාරී රඳවා ගැනීම් හා වදහිංසාවලට එරෙහි ව අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ග ගැනීමට ඒ හරහා දැඩි සීමාවන් පනවයි. ඒ තුළින් පුද්ගලයාට සාධාරණ නඩු විභාගයකට පෙනී සිටීමේ මූලික අයිතිවාසිකම අහිමි කරයි. මූලික අයිතිවාසිකම් කඩ කරන අන්දමේ ප්‍රමාණික ව්‍යුහයක් දිගටම ක්‍රියාත්මක වීම සාධාරණීකරණය කළ නොහැකි ය.

71. මේ පනතට ආදේශකයක් ලෙස නීති සම්පාදනයක් සිදු වේ නම් විශේෂ වාර්තාකරු වරියට එහි අවශ්‍යතාවක් නොපෙනේ. එය අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීතිය හා තත්වයන් මත පදනම් විය යුතු අතර එමඟින් වදහිංසා, සාධාරණ නඩු විභාග, අත්තනෝමතික අත්අඩංගුවට ගැනීම් හා රඳවා ගැනීම්වලට එරෙහි ආරක්ෂක පියවර අනුගමනය කරමින් සකස් විය යුතු ය.¹²

අධිකරණමය ප්‍රමාද වීම්

72. අදහාගත නොහැකි තරම් අධිකරණමය ප්‍රමාද වීම් පිළිබඳ ව බොහෝ අවස්ථාවලදී

විශේෂ වාර්තාකරු වරිය වෙත වාර්තා විය. දේශපාලනික නොවන අපරාධ නඩු පවා වසර 10 ක් 15 ක් තරම් දිගු කාලයක් පුරාවට විභාග කෙරෙන අවස්ථා ඇත. උදාහරණයක් ලෙස වසර 15 කට පසුව නඩු තීන්දුව ලබා දුන් ස්ත්‍රී දූෂණ නඩුවක් පිළිබඳ ව නීතිඥවරයෙකු සඳහන් කළේ ය. වසර 30 කට අධික කාලයක් තිස්සේ විභාග කෙරෙන සිවිල් නඩු විභාග ගැන පවා දැන ගන්නට ඇත. දික්කසාද නඩු විසඳීමට වසර 8ක් හෝ ඊට වැඩි කාලයක් ගතවේ. මෙවැනි ප්‍රමාද වීම් තුළින් යුක්තිය පිළිබඳ විශ්වාසය කඩ වීම, වින්දිතයන්ගේ ජීවිතවලට අයහපත් බලපෑම් ඇති වීම හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයින්ට නිදහසක් නොලැබීම වැනි අයහපත් බලපෑම් ඇති වේ.

73. විනිසුරුවරුන්ගේ ස්ථාන මාරු හේතුවෙන් පවා නඩු විභාග කරීම කල් දැමෙන අතර, එහි දී විනිසුරුවන්ගෙන් සිදු වන අතපසුවීම්වලට ඔවුහු වග නොකියති. එසේ ම දිවයින පුරා ඇති නඩු ප්‍රමාණය විසඳීමට තරම් ප්‍රමාණවත් විනිසුරුවරුන් ප්‍රමාණයක් සේවයේ නොමැති

බව ද පෙනේ.¹³ මේ ප්‍රමාදවීම් සඳහා නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව ද විශාල ලෙස වගකිව යුතු ය.

74. මෙවැනි බරපතල තත්වයක් වලක්වා ගත හැක්කේ විශේෂයෙන් විනිසුරුවරුන්, නීතිඥයන් හා නීතිපති දෙපාර්තමේන්තු සේවකයින් ආදී සියලු පාර්ශ්වයන්ගේ සහභාගීත්වයෙන් සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කෙරෙන විධිමත් ක්‍රියාපටිපාටියක් හරහා පමණි. පැරණි නඩු විභාග ඉක්මන් කිරීම සඳහා අවශ්‍ය නව වක්‍රලේඛ අධිකරණ සේවා කොමිසම මඟින් 2016 නොවැම්බර් 01 දින සිට බලගැන්වෙන පරිදි නිකුත් කළ බව වාර්තා වේ. එවන් තත්වයක් තුළ නීතිඥ සංගමය මඟින් කොමිසම වෙත 2016 ඔක්තෝම්බර් 24 දින ලිපියකින් අදාළ වක්‍රලේඛ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍ය ප්‍රායෝගික මට්ටමේ ගැටලු පිළිබඳව විශේෂ වාර්තාකරු වරිය අවධානය යොමු කරයි.¹⁴

75. පවුල් උසාවි ස්ථාපනය කිරීම හරහා දිස්ත්‍රික් උසාවිවල වැඩ ප්‍රමාණය අඩු කළ හැකි ය. සමාදානය වීම ඉහළ නැංවීමෙන් ද ඇතැම් වර්ගයේ නඩුවල දී එය අනිවාර්ය කිරීමෙන්

ද අධිකරණය වෙත එන නඩු ප්‍රමාණය අඩු කර ගත හැකි ය. මෙහි දී සමාදානවීම් හි ගුණාත්මක තත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා විශේෂයෙන් නෛතික පුහුණුව, අවංක භාවය පිළිබඳ ව මණ්ඩල සාමාජිකයන් ව දැනුවත් කළ යුතු ය.

වරද පිළිගැනීම

76. විශේෂ වාර්තාකරු වරියට වාර්තා වූ පරිදි බොහෝ විනිසුරුවරු වූදිනයන්ව වරද පිළිගැනීමට යොමු කරති. වරද පිළිගැනීම හරහා ලැබෙන දඬුවම අඩු කර ගත හැකි බවට ඔවුහු වූදිනයන්ට ඒත්තු ගන්වති. එහෙත් සෑම විට ම එය එසේ සඳු නොවේ. ඔවුහු රිමාන්ඩ් බන්ධනාගාරගතව සිටින කාලයට වඩා දඬුවම් විදින කාලය කෙටි නොවේ. වූදිනයන් එසේ වරද පිළිගත් කල විනිසුරුවන්ට නඩු විභාගය ඉක්මන් කොට තමා යටතේ විසඳු නඩු ප්‍රමාණය ඉහළ නංවා ගත හැකි ය. මෙසේ යුක්තිය නොසලකා හරිමින් සිදු කෙරෙන ක්‍රියාව පිළිබඳ ව

විශේෂ වාර්තාකරු වරිය තම වික්ෂිප්ත බව පළ කරයි.

නඩු තීන්දු දීමේ දී අපක්ෂපාතීත්වය

- 77. නඩු තීන්දු ලබා දීමේ නිශ්චිත උපදෙස් මාලා නොමැති වීම පිළිබඳ ව වාර්තාකරු වරියට වාර්තා ලැබිණ. සාක්ෂි ඉදිරිපත් කෙරෙන කාල සීමාව තුළ බලපැවැත්වෙන නීතිමය මත පදනම් ව සාක්ෂි සලකා බලා තීන්දුව ගැනීමට විනිසුරුවරුන්ට සිදු වේ.

ප්‍රචාරණය

- 78. අදාළ වෙබ් අඩවිවල තම නඩු තීන්දු ප්‍රකාශයට පත් කරන්නේ උපරිමාධිකරණ පමණි. සෑම අධිකරණ තීන්දුවක් ම ප්‍රකාශයට පත් කිරීම අනිවාර්යය වන අතර, එය ස්වයංක්‍රීයව සිදු විය යුතු ය. ඒ හරහා අධිකරණ පද්ධතියේ විශ්වසනීයත්වය පිළිබඳ ව මහජන ප්‍රසාදය ඉහළ නැංවේ.

අධිකරණයට අපහාස කිරීම

79. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මඟින් හඳුන්වා දුන් අධිකරණයට අපහාස කිරීම යන කරුණ පසුගිය කාලය තුළ බොහෝ අවස්ථාවල දී එහි අරමුණු සැපිරීමට නොව *inaudita altera parte?* සඳහා ආරුඪ කෙරෙන තත්වයක් තිබී ඇත. මේ කරුණෙහි මූලික අභිමතාර්ථය වනුයේ අධිකරණයේ හා විනිසුරුවරුන්ගේ බලාධිකාරය හා ගෞරවය සුරක්ෂිත කිරීම හා අධිකරණ ව්‍යුහය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසය අඩු නොවී පවත්වා ගෙන යෑමයි. ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක් තුළ අධිකරණයට අපහාස කිරීම යන්න සීමා සහිත ව යොදා ගත යුතු අතර, කෙසේවත් නීතිමය ඒකකයන් වෙත නීත්‍යානුකූල විවේචනයන් ඉදිරිපත් කිරීමේ උපකරණයක් ලෙස භාවිත නොවිය යුතු ය.

H නීතිමය ප්‍රවේශය, වින්දිතයන්ගේ හා සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව

80. නීතිය සඳහා වූ අයිතිය මූලික මානව අයිතිවාසිකමක් මෙන් ම අනෙකුත් අයිතීන් හඳුනා ගෙන ස්ථාපිත කිරීමකි. තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක 16 තුළ යුක්තිය සඳහා අයිතිය තහවුරු කිරීම පැහැදිලි ව දක්වා ඇත. එය සපුරා ගැනීම වර්තමානයේ අධිකරණ වෙත ළඟාවීමේ දී විනිසුරුවරුන්ගේ ප්‍රමාණය, අධිකරණ ප්‍රමාදයන්, හාෂා ගැටලු ආදී ශ්‍රී ලාංකිකයන් මුහුණ දෙන බාධාවන් තුරන් කිරීමට වහා විධිමත් පියවර ගත යුතු ය.

නීති ආධාර කොමිසම

81. ශ්‍රී ලංකාව වැනි පොදු විත්තිවාදක සේවා නොමැති රටක නීති ආධාර කොමිසම යනු සියලු දෙනා හට යුක්තිය ඉටු කිරීමට විශාල මෙහෙවරක් කරන ව්‍යුහයකි. කොමිසම 1978 දී පිහිටවූ නීති නිලධාරීන් 400 කගෙන්

පමණ සමන්විත රජයේ ආයතනයකි. මේ ආයතනයෙහි අරමුණ වන්නේ මූල්‍ය ශක්තියක් නොමැති මහජනයාට සිවිල් හා අපරාධ නඩු කටයුතුවලදී අවශ්‍ය සහාය ලබා දීමයි.¹⁵ දිවයින පුරා විසිරුණු නීති ආධාර මධ්‍යස්ථාන 76ක් පවතී. මේ කොමිසම මැදිහත් වන බොහෝ නඩු දික්කසාද හා කම්කරු ගැටලු සම්බන්ධ ඒවා ය. මානව හිමිකම් කඩවීම පිළිබඳ ගැටලුවල දී සහාය වන විශේෂ ඒකකයන් ද මෙහි ඇත. එමෙන් ම මේ කොමිසම හරහා මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ මහජනයා දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් ද මෙහෙයවනු ලබයි.

මූලික අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ අධිකරණ බලය

- 82. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මගින් සංස්ථාපිත මූලික අයිතිවාසිකම් ඕනෑ ම විධායක හෝ පරිපාලන ඒකකයන් මගින් කඩ වූ අවස්ථාවක දී ඒවාට පිළියම් කිරීම සඳහා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණයේ පෙත්සම් ගොනු කළ හැකි ය.¹⁶ එසේ අයිතිවාසිකම් කඩවීමක්

සිදු වී ඇති නම් අධිකරණයට එයට සරිලන වන්දියක් නියම කිරීම හෝ නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම කළ හැකි ය. එහෙත් ඒ තීන්දු සඳහා අභියාචනා ඉදිරිපත් කළ නොහැකි ය. මෙය මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීමක දී පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමට වැදගත් ක්‍රමවේදයක් වුවද, බොහෝ විට වඩාත් අනතුරට භාජනය විය හැකි පරිස් වෙත ළඟා නොවන ක්‍රමයකි. බොහෝ පුද්ගලයන්ට කොළඹට පැමිණ එහි නීතිඥයෙකුගේ සේවය ලබා ගෙන පැමිණිල්ල ඉදිරිපත් කිරීමට තරම් වත්කමක් නොමැත. අනෙක් පිරිස් එසේ කළහොත් තමා වෙත අයහපත් බලපෑම් ඇති වේ යැයි බිය වෙති. මෙහි දී භාෂා ගැටලුව ද පැන නගින අතර, ඉක්මවාලිය නොහැකි මාසයක කාලයක් තුළ පැමිණිල්ල ඉදිරිපත් කළ යුතු ය යන නිර්ණායකය ද ගැටලුකාරී වුවකි. ඇතැම් පොලිස් නිලධාරීන් අගතියට පත් පුද්ගලයන්ට හෝ පවුල් වලට පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමෙන් වැළකී සිටීමට මුදල් ගෙවූ අවස්ථා ද ඇත. එපමණක් නොව, අගවිනිසුරුට අනුව පැමිණිලි 3000 කට අධික ප්‍රමාණයක් විමසා බැලීමට ද ගොඩගැසී තිබේ.

මානව හිමිකම් කොමිසම

83. වර්ෂ 2015 දී මානව හිමිකම් කොමිසම සඳහා තව ඉහළ සුදුසුකම් සහිත දක්ෂ කොමසාරිස්වරුන් පත් කරනු ලැබිණ. කොමිසමට මානව හිමිකම් කඩවීම් පිළිබඳ පැමිණිලි භාරගෙන ඒ පිළිබඳ විමර්ශනය කොට නිර්දේශ ඉදිරිපත් කළ හැකි ය. මහජන විශ්වාසය නිසා මෙය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතු යාන්ත්‍රණයක් වුව ද, කොමිසමට හැක්කේ අධිකරණ කටයුතුවලට අතිරේක ආයතනයක් ලෙස ක්‍රියා කිරීමට මිස අධිකරණයට ආදේශකයක් වීමට නොවේ.

වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව

84. සාමාන්‍යයෙන් අධිකරණ ක්‍රියාපටිපාටිය, විශේෂයෙන් අපරාධ නඩු ක්‍රියාපටිපාටිය තුළ වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන්ට නිසි ආරක්ෂාව සැපයීමට විධිමත් ක්‍රමවේදයක් නොතිබීම රටේ පවතින බරපතළ ගැටලුවක් බව බොහෝ කාලයකට පෙර හඳුනා ගෙන ඇති අතර, වඩා ඉහළ ආරක්ෂක ක්‍රමවේදයන් අනුගමනය කිරීමට පියවර ගෙන ඇත.

85. 2015 මාර්තු 07 දින පාර්ලිමේන්තුව අපරාධ වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව පිළිබඳ පනත (2015 අංක 4 දරණ) සම්මත කළේ ය. එය නව රජය විසින් දෙන ලද මැතිවරණ පොරොන්දුවකි. 2007 දී සකස් කරන ලද කෙටුම්පත පදනම් කර ගත් මේ පනත බොහෝ විවේචනවලට බඳුන් විය. විශේෂයෙන් එහි නියාමන ව්‍යුහයේ ස්වාධීන බව පිළිබඳ ව සැක පළ කර තිබේ. බොහෝ මානව හිමිකම් කැඩීම්, වදහිංසා හා අඩන්තේට්ටම් සම්බන්ධ නඩුවලට ආරක්ෂක හමුදා වගකිව යුතු බවට හඳුනා ගෙන තිබියදීත් මේ නියාමන ව්‍යුහය පොලිස් ධුරාවලිය තුළ ම ස්ථාපනය කිරීම එයට හේතුවයි. (CAT/C/LKA/CO/5,17 පරිච්ඡේදය බලන්න) මේ පනත නැවත සලකා බැලීමට වන රජයේ වගකීම¹⁷ තවමත් සපුරා නොමැති අතර ආරම්භයේදී ම තිරණය කළ ආකාරයෙන් වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ අංශය පිහිටුවා ඇත.

86. බොහෝ සිදුවීම් වල දී වින්දිතයා තමන්ට අඩන්තේට්ටම් සිදු කළ තැනැත්තාට

ආසන්නයෙන් ජීවත් වන අතර, ඒ හේතුවෙන් පහසුවෙන් අනතුරට පත් විය හැකි තත්වයක බියකින් යුතු ව පසුවෙයි. ඇතැම් ප්‍රදේශවල, විශේෂයෙන් රටේ උතුරු ප්‍රදේශයෙන් යුද හමුදාව විසින් පුද්ගල ජන ජීවිතය පාලනය කරනු ලබයි. යමෙකු අධිකරණය වෙත හෝ පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කිරීමට කොළඹට පැමිණියහොත් ඒ පිළිබඳ හමුදාවට තොරතුරු ලැබේ. එබැවින් තවමත් පුද්ගලයන් තුළ බිය මුසු හැඟීමක් දැකිය හැකි ය. ආරක්ෂක හමුදා සාමාජිකයන් විසින් සිදු කළ අපරාධ, වදහිංසා හා මානව හිමිකම් කඩකිරීම්වලදී වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ වැඩසටහන ඉතා තීරණාත්මක තැනක් ගනී. එමෙන් ම අතුරුදන් වූවන්ගේ කාර්යාලය වැනි දැනට පිහිටුවා ඇති සංක්‍රාන්තික නීති යාන්ත්‍රණ හෝ ඉදිරියේ දී පිහිටුවීමට නියමිත සත්‍යය සෙවීමේ යාන්ත්‍රණය හා විශේෂ උසාවි සඳහා ද මෙය තීරණාත්මක සාධකයක් වේ.

නිබඳ ආරක්ෂාව

87. මානව හිමිකම් කඩකරන්නන්, ජාත්‍යන්තර අපරාධ හා මානුෂීය නීති කඩ කරන්නන්ට විරුද්ධ ව ශ්‍රී ලංකාව ක්‍රියා නොකිරීම පිළිබඳ දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ වාර්තා වී ඇත. එපමණක් නොව ගැටුම් පැවති කාලය තුළ ආරක්ෂක හමුදා හා පොලීසිය විසින් සිදු කරනු ලැබූ ඕනෑ ම වදහිංසාවක දී ඔවුන්ට නිරන්තර ආරක්ෂාව ලැබිණ. ඒ ක්‍රියාවලට දුර්විපාක නොලැබීම කෙතරම් සාමාන්‍ය තත්වයක් බවට පත් වී ඇති ද යත් එය සමාජය තුළ සාමාන්‍යකරණය වී ඇති අතර, අධිකරණ පිළිබඳ මහජන විශ්වාසනීයත්වය බිඳී යෑමට හේතුවී තිබේ. රජය වෙනස් වීමත් සමඟ මේ පිළිබඳ සංවර්ධනාත්මක පියවර ගෙන තිබෙන බව පෙනී යන්නේ සංචාරය කළ කාලයේ මේ හා සමාන නඩු 05 ක් විභාග වෙමින් තිබුණු බැවිනි. (ඒ සෑම නඩුවකම සැකකරුවන් වූයේ හමුදා බුද්ධි අංශ සාමාජිකයන් ය) යාපනයේ මහාධිකරණයේ විභාග වූ එවන් ප්‍රසිද්ධ නඩුවක දී යුද හමුදා නිලධාරියෙකු ස්ත්‍රී දූෂණයට වරදකරු වී වසර 25 කට බන්ධනාගාරගත කෙරිණ. ඒ නඩුව

තවමත් සුවිශේෂී වුව ද එමඟින් යුක්තිය හා නීතිය පිළිබඳ ව අපේක්ෂා ඉහළ නංවයි.

I සංක්‍රාන්තික නීතිය

88. වසර ගණනාවක් පුරාවට ශ්‍රී ලංකාව දේශපාලනික වශයෙන් සංවේදී සිදුවීම්, පසුගිය කෲරකම් හා උගත් පාඩම් පිළිබඳ ක්‍රියා කිරීමට විවිධ හදිසි කොමිසම් පත් කොට තිබේ. කෙසේ වෙතත් මේ කොමිසම් මඟින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල සිදු නොවූ අතර, ඒ වාර්තා ප්‍රසිද්ධියට පත් කළේ ද ඉතා කලාතුරකිනි. එපමණක් නොව ඒ කොමිසම් පැවතීම මඟින් පමණක්, වඩාත් යෝග්‍ය හා ස්වාධීන ආයතන ස්ථාපිත වීමට බොහෝ බාධාවන් ඇති ව තිබේ.

89. අතීතයේ සිදු වූ දේවල් වඩාත් විධිමත් ව විසඳීම සඳහා සංක්‍රාන්තික නීති යාන්ත්‍රණ පිහිටුවීමේ භාරදූර කාර්යය සිදු කරන බලාධිකාරයට ප්‍රශංසා කළ යුතු ය.

90. රටක සෑම ප්‍රජාවකටම තීරසාර අනාගතයක් ගොඩනැගීම සඳහා සංක්‍රාන්තික නීති යාන්ත්‍රණයන් ඉතා වැදගත් වේ. එමෙන් ම නැවතත් එවන් අයිතීන් කඩ කිරීම වැළැක්වීමට ද මෙය වැදගත් වේ. සංක්‍රාන්තික අධිකරණ ක්‍රමවේදයෙහි නෛතික අංග ස්වාධීන, අපක්ෂපාතී, විශ්වාසනීය හා කාර්යක්ෂම විය යුතු ය. විශේෂ වාර්තාකරු වරියගේ සංචාරය අතරතුර බොහෝ පුද්ගලයන්ගේ මනසේ අධිකරණ පද්ධතිය පිළිබඳ විශ්වාසනීයත්වය හීන වී ඇති බව ද, සංවේදී නොවූ සිදුවීම්හි දී පවා යුක්තිය නොලැබෙන බව ද නිරීක්ෂණය විය. අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීති, ජාත්‍යන්තර මානුෂීය නීති මෙන් ම අන්තර්ජාතික අපරාධ නීති උල්ලංඝනය කිරීමවලට අදාළ නඩුවල දී පොලීසියේ, රජයේ නීතිඥයන්ගේ හා විනිසුරුවරුන්ගේ ශක්‍යතාව තවදුරටත් ගොඩනැගිය යුතු ය.

91. සංක්‍රාන්තික අධිකරණ ක්‍රියාපටිපාටි කෙරෙහි එකිනෙකට සමගාමී අවධානයක් දැක්විය යුතු ය. විශේෂ අධිකරණ ක්‍රමවේදය මෙන් ම රටේ

‘සාමාන්‍ය’ අධිකරණ ක්‍රමවේදයෙහි ස්වාධීන බව ශක්තිමත් කිරීම කෙරෙහි එකිනෙකට සමගාමී ව අවධානය දැක්විය යුතු ය. අධිකරණ බලාධිකාරය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම හරහා එහි ස්වාධීනතාවට අදාළ අන්තර්ජාතික මානයන් හා තත්වයන් ඇති කිරීමටත්, වර්තමාන හෝ අනාගත විනිසුරුවරුන්ගේ ගුණාත්මක තත්වය ඉහළ නැංවීමටත් හැකියාව ලැබෙනු ඇත. ඒ හරහා සියලු දෙනා හට සාධාරණ අධිකරණ සේවාවක් සැපයිය හැකි අතර, අතීතයේ දී ඇති වූ අත්තනෝමතික ක්‍රියා නැවත ඇති නොවනු ඇත.

92. කෙසේ වෙතත් නීති සම්පාදන ක්‍රියාවලියේ විනිවිද භාවයන් නොමැති බවට මතවාදයක් ඇත. අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ගවල යහපාලනය පිළිබඳ ව බොහෝ සිවිල් සංවිධාන හා අනෙකුත් පිරිස් තම සැකය පළ කරති. උදාහරණයක් ලෙස 1916 අගෝස්තුවේ දී පාර්ලිමේන්තුව මඟින් අතුරුදන් වූවන් සෙවීමේ කාර්යාලය ස්වාධීන කළ ද, සය මසකට පසුව ද එය නිල වශයෙන් ගැසට් පත්‍රයක පළ කර නොමැත. පෙර පිළිගත් නීති සම්පාදනවලට සංශෝධන ගෙන ඒම

පිළිබඳ ව සාකච්ඡා පැවැත්වෙන බවට ආරංචි මාර්ග ඇත. කෙසේ වෙතත් ඒ පිළිබඳ ව කිසිදු තොරතුරක් මෙතෙක් ප්‍රසිද්ධියට පත් ව නොමැත. අවිධිමත් ක්‍රමවේදයන්ට අනුව නීති සම්පාදනය කිරීම මගින් කටකතා හා සැකසංකා මතුවනු ඇති බවට හා ඒවා ප්‍රජාතාන්ත්‍රීය ප්‍රතිසංවිධානයකට අහිතකර බලපෑ හැකි බවට විශේෂ වාර්තාකරු වරිය සැක පළ කරයි.

J ව්‍යවස්ථා සංශෝධන

- 93. රාජ්‍ය මන්ත්‍රණ සභාව ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව නැවත සලකා බැලීමේ ක්‍රියාවලියක් ආරම්භ කර ඇත. ඒ හරහා අධිකරණ ප්‍රතිපත්තිවල ස්වාධීන බව, අපක්ෂපාතීත්වය ආරක්ෂා කිරීම කෙරෙහි බලපාන ව්‍යවස්ථාමය තත්වයන් පිළිබඳ ව ඇගයේ. ඒ අනුව අධිකරණ පද්ධතිය සමස්තයක් ලෙස ස්වාධීන, අපක්ෂපාති ව්‍යුහයක් බවට පත් කිරීමට පියවර ගැනේ. මෙහි දී විශේෂයෙන් දැක්විය

යුක්තේ සංක්‍රාන්තික අධිකරණ ක්‍රමවේද හා ව්‍යවස්ථාමය ප්‍රතිසංවිධාන හරහා නැවතත් ඉදිරියේ දී අත්තනෝමතික ක්‍රියා හා මානව හිමිකම් කඩවීම් ඇති වීම වැළැක්වෙනු ඇති බවයි.

94. විශේෂ කටයුතු පිළිබඳ විමර්ශනය සඳහා පාර්ලිමේන්තුව මගින් පත් කළ උපකමිටු 06 තම වාර්තා 2016 නොවැම්බර් මාසයේ දී ඉදිරිපත් කළහ. සමස්තයක් ලෙස අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ උපකමිටු වාර්තාවේ නිර්දේශ කර ඇති සංශෝධන ඉතා ප්‍රගතිශීලීය, ධනාත්මක ය. පැහැදිලිව ම වර්තමානයේ ව්‍යවස්ථාමය කටයුතු විපරම් කිරීමට පවතින ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ බලතල ප්‍රමාණවත් නොවන බැවින්, ඒ සඳහා ව්‍යවස්ථාමය අධිකරණයක් පිහිටවිය යුතු බවට වූ යෝජනාව පිළිබඳ ව විශේෂ වාර්තාකරු වරිය තම ප්‍රසාදය පළ කරයි. ඒ සන්දර්භය තුළ ඵලදායී වූ පෞද්ගලික මට්ටමෙන් කෙරෙන මානව හිමිකම් කඩවීම් පිළිබඳ ව පැමිණිලි කිරීමේ ක්‍රමවේදයක් හඳුන්වාදෙන ලෙස ඇය රජයට

ආරාධනා කරයි. ඉදිරිය සලකා බලන විට පවතින ගැටලුවල සංකීර්ණත්වය ගැඹුරින් අවබෝධ කර ගනිමින් උපකමිටු වාර්තාව පිළිබඳ විස්තරාත්මක හා විධිමත් ඇගයීමක් කළ යුතු බව විශේෂ වාර්තාකරු වරිය තරයේ ප්‍රකාශ කරයි. ඒ වාර්තාව සකස් කරන අවස්ථාව වන විට මේ ක්‍රියාවලියේ මිලඟ පියවර මොනවා ද යන්න පැහැදිලි නොවී ය. ව්‍යවස්ථා සංශෝධන ක්‍රියාවලියට නීත්‍යානුකූල බවක් එක් කිරීමට නම් මෙහි ඉදිරි පියවර මොනවා ද යන්න පිළිබඳ මහජනයා දැනුවත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. අධිකරණ පද්ධතියේ ප්‍රතිසංවිධානයට අදාළ ව රටේ නීති ප්‍රජාව මඟින් පුළුල් උපදේශකත්වයක් ලබා ගත යුතු අතර, ඒ ප්‍රජාවට ස්වාධීන අදහස් පළ කිරීමට අවස්ථාව ලැබිය යුතු ය.

V

නිගමන

95. ශ්‍රී ලංකාව එහි ඉතිහාසයේ තීරණාත්මක මොහොතකට පැමිණ සිටී. 2009 දී යුද ගැටුම් අවසන් වුව ද වසර 25 කට අධික කාලයක් තිස්සේ පැවති යුද රාජ්‍යයක ව්‍යුහයන් තවමත් රට තුළ පවතී. ශ්‍රී ලාංකික සමාජ පසුතලය දැඩි හානියකට පත් ව ඇති අතර නීති ක්ෂේත්‍රයට තවමත් එයට ඇති වූ හානිවලට පිළියම් යෙදීමට සිදු ව ඇත.
96. සාමාන්‍යයෙන් අධිකරණ පද්ධතියේ පරිපාලනය වඩාත් විනිවිද බවකින් යුතු, විමධ්‍යගත හා ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී විය යුතු ය. අධිකරණ පද්ධතියේ, නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ හා පොලිස් සේවයේ

ස්වාධීන බව, තත්වය හා විශ්වාසනීයත්වය වර්ධනය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව ඒ පිළිබඳ ව දැඩි අන්තරීක්ෂණයක් සිදු කළ යුතු ය. එසේ ම ප්‍රතිසංස්කරණ හා මානව හිමිකම් පිළිබඳ ව නීති නිලධාරීන් විශේෂයෙන් ම අධිකරණ පද්ධතිය තුළ සංවේදනාත්මක හා ආකල්පමය වෙනසක් ඇති විය යුතු ය. නීති කටයුතු පිළිබඳ පරිපාලනයේ ස්වාධීන බව, අපක්ෂපාතීත්වය හා ශක්‍යතාවන් වර්ධනය කිරීමේ දී ගත යුතු පියවර පිළිබඳ මේ වාර්තාවේ ඇතුළත් වේ. එමෙන් ම ඒ පිළිබඳ ව උපදේශකත්වය ලබා ගැනීම සඳහා අන්තර්ජාතික හා කලාපීය මූලාශ්‍රයක් ලෙස 2003 දී නිකුත් කළ රජයක ප්‍රධාන ශාඛා ත්‍රිත්වය අතර සම්බන්ධතාව හා වගකීම පිළිබඳ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය ප්‍රතිපත්ති මාලාව අධ්‍යයනය කළ හැකි ය.

97. පසුගිය වසර 02 ක තුළ ඇති වූ ප්‍රජාතාන්ත්‍රීය සංවර්ධනයන් පිළිබඳ ව ප්‍රසාදය පළ කළ යුතු ය. කෙසේ වෙතත් ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව, විශේෂයෙන් අධිකරණ ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳ ව තවත් බොහෝ දේ

කිරීමට ඉතිරි ව ඇති බව හා කළ යුතු බව පිළිගත යුතු ය. අර්ථාන්විත හා සහභාගිත්ව සංක්‍රාන්තික අධිකරණ යාන්ත්‍රණයක් ඇති කිරීම සඳහා තව බොහෝ පියවර ගත යුතු ව ඇත. නීතිමය පාලනයක් සහිත ප්‍රජාතාන්ත්‍රික රාජ්‍යයක් ලෙස ස්ථාවර වීමට ප්‍රථම තවත් බොහෝ ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතිසංස්කරණයන් සිදු කළ යුතු ය. වඩාත් විධිමත් හා සංවෘත ව්‍යුහයක් තුළ මේ ධනාත්මක වෙනස්කම් කඩිනම් කළ යුතු ය. නොඑසේ නම් එවන් ප්‍රතිසංස්කරණයක මූලික අපේක්ෂාවන් ගිලිහී යා හැකි ය.

98. තම අයිතීන් බලගන්වා සුරක්ෂිත කරනු ඇතැයි විශ්වාස කර රඳා පැවතිය හැකි යැයි සමාජයේ විශ්වසනීයත්වය දිනා ගත් අධිකරණ පද්ධතියක් ගොඩනැගීමට කාලයක් ගත වනු ඇත. ඒ සඳහා නිර්භීත පියවර ගත යුතු ය. අත්තනෝමතික අතීතයක නටඹුන් වළලා දැමීමට රටේ පාලනාධිකාරිය කටයුතු කරන බව හා පාලනාධිකාරියේ කැප වීම පිළිබඳ ව මහජන විශ්වාසය ගොඩනැගිය යුතු ය. එමෙන් ම එවන් අත්තනෝමතික

තත්වයන් ඇති කිරීමට ඉවහල් වූ සමාජ හා නීතිමය ව්‍යුහයන් බිඳ දැමීමට රජය කටයුතු කළ යුතු ය. හුදු යුක්තිය පසිඳලීම පමණක් නොව එසේ යුක්තිය පසිඳලන බවට තහවුරු කිරීමක් වැදගත් බව අමතක නොකළ යුතු ය.

VI

නිර්දේශ

99. පහත දැක්වෙන නිර්දේශයන් වදහිංසා හා අනෙකුත් කෲර, අමානුෂීය හෝ පහත් සැලකීම් හෝ දඬුවම් පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකරු වාර්තාවේ (A/HRC/34/54/Add.2) නිර්දේශයන්ට සමගාමී ව අධ්‍යයනය කළ යුතු ය.
100. ශ්‍රී ලංකාව එකඟ වී දැනට ක්‍රියාත්මකව පවතින සියලු ම මානව හිමිකම් පනත්වල එන අයිතීන් සුරැකීම සඳහා වහා පියවර ගත යුතු ය. එමෙන් ම රජය විසින් අත්සන් කර එකඟව ඇති එක්සත් ජාතීන්ගේ බලාධිකාරයට යටත් සියලු ම ප්‍රඥප්තීන්හි එන තීරණ ක්‍රියාවට නැංවීම ද පාලනාධිකාරීන්ගේ වගකීමක් වේ.

- 101. අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් ප්‍රඥප්තියට සමගාමී ව රටේ අණවූකුම ව්‍යවස්ථාවේ එන මූලික අයිතිවාසිකම් පරිච්ඡේදය හරහා පුද්ගලයන්ගේ සිවිල්, සංස්කෘතික, ආර්ථික, දේශපාලනික හා සමාජ මානව අයිතීන් සුරැකීමේදී යන්න නැවතත් විමර්ශනය කළ යුතු ය.

- 102. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් පැහැදිලි ව ම බලය බෙදාහැරීමේ ප්‍රතිපත්ති, අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීන බව පිළිබඳ වගකියන ක්‍රියා මාර්ග ආදිය පිළිබඳ ව අර්ථ ගැන්විය යුතු ය.

- 103. ව්‍යවස්ථාදායක සභාවේ සංයුතිය විද්වතුන්, නීතිඥ මණ්ඩල සාමාජිකයින් හා සිවිල් සමාජයේ සෑම අංශයක් ම නියෝජනය කරන ක්‍රියාකාරී දේශපාලනඥයන්ගෙන් සමන්විත විය යුතු අතර, ඔවුන් පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය දේශපාලනීකරණය නොවූ විධිමත් එකක් විය යුතු ය.

- 104. ව්‍යවස්ථාදායක සභාව එහි ක්‍රියාපටිපාටීන්, යම් තනතුරකට පුද්ගලයන් තෝරා ගැනීමේ දී භාවිතා කරන නිර්ණායක ආදිය ප්‍රසිද්ධියට

පත් කළ යුතු අතර, ඒ නිර්ණායක විධිමත් ව හා ස්ථාවර ව පවත්වා ගෙන යා යුතු ය.

105. උපරිමාධිකරණ හා අනෙකුත් මූලික අධිකරණවලට විනිසුරුවරුන් පත් කිරීමේදී තාක්ෂණික සුදුසුකම් ඇතුළු සියලු සුදුසුකම් පරීක්ෂා කෙරෙන ක්‍රියාපටිපාටියක් භාවිත කළ යුතු අතර, එය වඩාත් විනිවිද භාවයකින් යුතු විය යුතු ය. මෙහි දී විධිමත් ඇගයීම් ක්‍රමයක් ස්ථාපනය කර එය ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු ය.

106. අධිකරණ සේවා කොමිසමේ සංයුතිය පුළුල් කිරීම කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු විය යුතු ය. විශේෂයෙන් එහි දී අනෙකුත් අධිකරණ විනිසුරුවරු, විශ්‍රාමික විනිසුරුවරු ආදී විශේෂඥයන්, නීතිඥයන් හා විද්වත් සාමාජිකයන් පිළිබඳ ව සැලකිය යුතු ය.

107. උසස්වීම් පිළිබඳ තීරණ ගැනීමේ දී විශේෂයෙන් ජයග්‍රහණ, අවංක බව, අත්දැකීම්, ජ්‍යෙෂ්ඨත්වය ආදී විෂය මූලික සාධක මත

පදනම් වූ විනිවිද භාවයක් සහිත සාධාරණ ඇගයීම් ක්‍රමවේදයක් භාවිත විය යුතු ය.

108. මූලික අධිකරණවල විනිසුරුවරුන්ගේ ස්ථාන මාරු පිළිබඳ ව අධිකරණ සේවා කොමිසමට පැහැදිලි ප්‍රතිපත්තියක් තිබිය යුතු ය. විශේෂයෙන් නියමිත කාලය තුළ නඩු තීන්දු ලබා දීම කෙරෙහි මේ ස්ථාන මාරු අයහපත් ලෙස බලපාන ආකාරය මෙහි දී සැලකිය යුතු ය. ඒ ස්ථාන මාරු පිළිබඳ ව වාස්තවික උපමානයන් ගොඩනැඟිය යුතු අතර, ඒවා ප්‍රකාශයට පත් කළ යුතු ය. ඒ උපමානයන් සැලකීමේ දී විනිසුරුවරුන්ගේ විශේෂ ශක්‍යතාවන් පිළිබඳ ව සැලකිය යුතු ය.

109. විනිසුරුවරුන් හට ඔවුන් සතු වගකීම්වලට අනුරූප වන ආකාරයේ වේතනයන් ගෙවිය යුතු ය. එමෙන් ම ඔවුන්ගේ තනතුරෙහි ස්වභාවය හා අභිමානය පිළිබඳ ව ද සැලකිය යුතු ය. අනෙකුත් රාජ්‍ය නිලධාරීන්ගේ වැටුප් ක්‍රමයට විනිසුරුවරුන්ගේ වැටුප සමාන නොවිය යුතු ය.

110. විවිධ අධිකරණවල පවතින භෞතික සම්පත් වල විෂමතාවන් පිළිබඳ ව කඩිනම් පිළියම් යෙදීම සඳහා විශේෂ පියවර ගත යුතු ය. උතුරු හා නැගෙනහිර ප්‍රදේශයන්හි අධිකරණවලට මෙහි විශේෂ අවධානය යොමු විය යුතු ය.

අපවර්යාව යන කාරණයට අඩංගු වන්නේ කුමන කරුණු ද යන්න එයට අදාළ නීති පද්ධතිය තුළ පැහැදිලි ව දැක්විය යුතු අතර ඒවා අධිකරණ පද්ධතියේ ස්වාධීනත්වය කෙරෙහි බලපාන මූලික ප්‍රතිපත්ති හා බැංගලෝර් අධිකරණ ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති මත පදනම් විය යුතු ය. මෙහි අවසන් තීරණය ස්වාධීන හා අපක්ෂපාතී විනිශ්චය මණ්ඩලයක් හෝ අභියාචන මණ්ඩලයක් අත රැඳිය යුතු ය. ඒ තීරණ සිදු වීමට අදාළ අපවර්යාව පදනම් කර ගත යුතු ය. එබැවින් මේ මණ්ඩලයන් සඳහා සාමාජිකයන් තෝරා ගැනීමෙන් වැළකීමට විශ්‍රාම ගන්නා විනිසුරුවරුන් ස්වයංක්‍රීය ව ම මේ විනිශ්චය හෝ අභියාචන මණ්ඩලවල සේවයේ යෙදිය යුතු බව තීරණය කළ යුතු ය.

111. සෑම දෝෂාභියෝග ක්‍රියාවලියක් ම පාර්ලිමේන්තුව මඟින් සම්මත කළ නීතියක් අනුව ක්‍රියාත්මක විය යුතු අතර එසේ තනතුරෙන් පහ කිරීමට අදාළ වන චෝදනාවන් හා ඉවත් කිරීමේ ක්‍රියාපටිපාටිය එකිනෙක සමපාත විය යුතු ය.

112. සෑම විනය ක්‍රියාමාර්ගයක් ම විධිමත් ක්‍රියාපටිපාටියට අනුව ගනු ලබන අවසන් තීරණයේ ස්වාධීන භාවය රැකෙන පරිදි මෙහෙයවිය යුතු ය. අපවර්ගවත් ඇති විය හැකි හේතු සාධක හා එයට අනුරූප සම්බාධක සමානුපාතික හා ප්‍රමාණවත් විය යුතු අතර, එය ක්‍රියාත්මක කිරීමේ විධිමත් ක්‍රමවේදය නීතිමය වශයෙන් ස්ථාපනය කළ යුතු ය. ස්වාධීන හා අපක්ෂපාතී විනය මණ්ඩලයක් ඇති කිරීම පිළිබඳ විශේෂ අවධානයක් යොමු කළ යුතු ය.

113. අධිකරණ පද්ධතියේ උපදේශකත්වය ඇති ව බංගලෝර් අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති මාලාව වැනි අන්තර්ජාතික

ප්‍රමිතීන් භාවිත කරමින් විනිසුරුවරුන් සඳහා වර්ගාධර්ම සංග්‍රහයක් ගොඩනැගිය යුතු ය. මෙය සකස් කිරීම විශ්‍රාමික විනිසුරන්, නීතිඥයන් හා විශේෂඥයන්ගෙන් සමන්විත ස්වාධීන මණ්ඩලයකට පැවරිය යුතු ය.

114. නීතිපති තනතුරෙහි ස්වාධීනත්වය හා විශ්වාසනීයත්වය ආරක්ෂා කිරීම උදෙසා ඒ තනතුරට පුද්ගලයන් පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය විනිවිද භාවයකින් යුතුව විෂය මූලික තෝරා ගැනීමේ නිර්ණායක පද්ධතියක් ලෙස නීතිගත කළ යුතු ය.

115. රජයේ නීතිඥවරුන් පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය නැවත සලකා බලා එහි විනිවිද භාවය ඉහළ නැංවෙන සේ වඩාත් විෂය මූලික ඇගයීම් නිර්ණායක පද්ධතියක් ලෙස ගොඩනැගිය යුතු ය.

116. විමර්ශනවල නෛතික භාවය කාර්යක්ෂම අධිකරණ ක්‍රියාවලියක් හරහා නිරන්තරයෙන් පරීක්ෂා කළ යුතු ය.

117. නීතිපතිවරයා වින්දිතයන් සම්බන්ධයෙන් මූලපත්‍රයන්, කාන්තා හා ළමා අයිතිවාසිකම් කඩනොවන ආකාරයෙන් අපරාධ විමර්ශනය කරන ආකාරය හා නඩු පැවරීම පිළිබඳ පැහැදිලි උපදෙස් මාලාවක් නිකුත් කළ යුතු ය. එලදායි ලෙස අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් කඩවීමේ, අන්තර්ජාතික මානුෂීය නීති කඩවීමේ හා එහි අපරාධකරුවන්ට නඩු පැවරීමේ ක්‍රියාපටිපාටි පිළිබඳ නිශ්චිත උපදෙස් ගොඩනැගිය යුතු ය.

118. මහාධිකරණයේ විභාග කෙරෙන අපරාධ නඩුවලට අදාළ විමර්ශන මෙහෙයවීම නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව මඟින් කළ යුතු ය.

119. පොලිස් නිලධාරීන් හා රජයේ නීතිඥයන් යන දෙපාර්ශ්වයට ම තම රාජකාරි ඉටු කිරීම සඳහා ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් ලබා දිය යුතු ය. මේ පුහුණුවට මානව හිමිකම් පිළිබඳ ව තම කාර්යයන්හි දී ලිංගිකත්වය පදනම් කරගත් සාධක අනුකලනය කර ගැනීම පිළිබඳ ව මෙන් ම තාක්ෂණික කරුණු පිළිබඳ ව ද කොටස් ඇතුළත් විය යුතු ය.

120. වහාම රජයේ නීතිඥවරු සඳහා පැමිණිල්ලේ නීතිඥවරුන්ගේ භූමිකාවට අදාළ උපදෙස් මාලාව ආදී අන්තර්ජාතික මට්ටමේ නිශ්චිත වර්යාමාලාවක් සම්පාදනය කළ යුතු ය.

121. අපරාධ පිළිබඳ විමර්ශනයන් හා අපරාධකරුවන්ට විරුද්ධ ව නඩු පැවරීම්වල දී සිදු වන ප්‍රමාදවීම් වැළැක්වීමට කඩිනම් පියවර ගත යුතු ය.

122. නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ වගකීම් විමධ්‍යගත කිරීමට උත්සාහ දැරිය යුතු වන අතර, ඒ සම්බන්ධයෙන් අපරාධ නඩුවලට අදාළ සියලු පාර්ශ්වයන්ගෙන් උපදෙස් ගත යුතු ය.

123. මත ගැටුම් අවම කරමින් තනතුරෙහි ස්වාධීනත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා නීතිපති තනතුරෙහි වගකීම් හා බලතල පිළිබඳව නැවත සලකා බැලීමක් කළ යුතුය.

124. රාජ්‍ය නිලධාරීන්ට එරෙහි නඩු පැවරීම් සඳහා විශේෂ ස්වාධීන කාර්යාලයක් ස්ථාපනය කළ යුතු ය.

125. සමාජයේ විවිධ අංශවල පුද්ගලයින්ට අධිකරණ ව්‍යුහයේ කොටස්කරුවන් වීමට හා ඒ වෙත ප්‍රවේශවීමට අවස්ථාව ලබා දිය යුතු ය. එසේ ලබා දීමේ දී බඳවා ගැනීම් සලකා බැලීම, තෝරා ගැනීම් හා පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය, ඇගයීම් නිර්ණායක සැකසීම ආදියට මොවුන් සම්බන්ධ කර ගත යුතු ය. විශේෂයෙන් මේ පුද්ගලයන්ගේ භාෂා හැකියාවන් පිළිබඳ ව සැලකිය යුතු අතර, දෙමළ භාෂාව කතා කරන ප්‍රදේශවල තනතුරු සඳහා පත් කිරීමේ දී මේ පිළිබඳ ව විශේෂ සැලකිල්ලක් දැක්විය යුතු ය. ඒ හරහා අධිකරණ ක්‍රමවේදය වෙත ප්‍රවේශ වීමේ දී සුළු ජාතීන් මුහුණ දෙන ගැටලු හඳුනා ගෙන ඒ ගැටලු මඟහරවා ගැනීමට උපක්‍රමයන් සකස් කළ යුතු ය. එමෙන් ම ඒ සුළු ජාතීන් හට ද්විතියික හා විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය ලැබීම සඳහා ප්‍රමාණවත් අවස්ථා ලබා දිය යුතු ය.

126. සෑම අධිකරණ ක්‍රියා මාර්ගයක දී ම හා සෑම අධිකරණයක ම සුදුසුකම් ලත් ඉහළ ගුණාත්මක තත්වයෙන් යුතු භාෂා පරිවර්තන හා අර්ථකථන සේවාවන් පිහිටුවිය යුතු ය.

පොලිස් සේවය සඳහා ද මේ පහසුකම් ලබා ගැනීමේ අවස්ථාව උදා විය යුතු ය.

127. සෑම නීති වෘත්තීයක ම කාන්තා නියෝජනය ඉහළ නැංවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව සැලසුම් සකස් කර ක්‍රියාත්මක කළ යුතු ය. ඒ හරහා අධිකරණ ව්‍යුහයේ සෑම මට්ටමක දී ම කාන්තාවන් හට සම නියෝජන අවස්ථාවන් ඇති කළ යුතු ය.

128. නීතිඥයින්ගේ ස්වාධීනත්වය හා මානව හිමිකම් ප්‍රවර්ධනයේ දී මෙන් ම ආරක්ෂා කිරීමේ දී ද, නීතිය සුරක්ෂිත කිරීමේ දී ද, නීතිඥයන් හට ඇති සුවිශේෂී වගකීම පිළිබඳ ව නීති සම්පාදනය කළ යුතු ය.

129. නීතිඥවරු පත් කිරීම, බඳවා ගැනීම හා විනය පිළිබඳ ක්‍රියාමාර්ගයන් නීතිඥ සංගමයේ නියෝජිතවරුන්ගේ හා නීතිඥවරුන්ගේ උපදේශකත්වය මත සිදු කළ යුතු ය. මේ හරහා නීති කටයුතුවල යෙදීමේ අවසරය ලබා ගැනීම හා විනය ක්‍රියා මාර්ග ස්ථාපනය කොට පවත්වා ගැනීම පිළිබඳ ව සැලකිලිමත්

විය යුතු ය. සෑම තීරණයක් ම ස්වාධීන උසාවියක් මඟින් ගත යුතු ය. නීතිඥ වෘත්තියෙන් පහ කිරීම ඇතුළු සියලු විනය ක්‍රියාමාර්ග නිසි ක්‍රමවේදයකට අනුකූල ව සාධාරණ ලෙස සිදු කළ යුතු අතර ඒ පිළිබඳ පසු විපරම් කිරීමේ අයිතිය ද ඇති කළ යුතු ය.

130. නීතිඥවරුන්ගේ රාජකාරියට කෙරෙන අනිසි බාධාවන් හා නීතිඥවරුන්ට කෙරෙන තර්ජන පිළිබඳ ව නිසි විමර්ශන සිදුකොට අදාළ දඬුවම් පැමිණවිය යුතු ය. බලාධිකාරය විසින් නීතිඥවරු හා ඔවුන්ගේ පවුල්වල සාමාජිකයන්ගේ ආරක්ෂාව තහවුරු කළ යුතු ය.

131. අධිකරණ පද්ධතිය තුළ සේවයේ නියුතු සියලු දෙනා ප්‍රමාණවත් අධ්‍යාපනයක් හා පුහුණුවක් ලද්දන් විය යුතු ය. මානව හිමිකම් පිළිබඳ අධ්‍යාපන හා පුහුණුව අනිවාර්ය කළ යුතු ය. එසේ ම වැඩිදුර අධ්‍යාපනය හා වෘත්තියේ නියැලෙමින් පුහුණුව ලැබීමට අවස්ථාව සැලසිය යුතු ය.

132. නීති විෂයමාලා තුළ අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීතිය, ලිංගිකත්වය පදනම් කර ගත් හා කාන්තා අයිතිවාසිකම් පිළිබඳ සංකල්ප අන්තර්ජාතික මානුෂීය නීතිය හා අන්තර්ජාතික අපරාධ නීතිය පිළිබඳ අනිවාර්ය පාඨමාලා ඇතුළත් විය යුතු ය.

133. සෑම සිරකරුවෙකුට ම හා රැඳවියෙකුට ම තමන් අත්අඩංගුවට ගත් මොහොතේ සිට ඔහු හෝ ඇය කැමති නීතිඥවරයෙකුගේ සේවය ලබා ගත හැකි පරිදි නීති සංශෝධනය විය යුතු ය. එසේ ම යම් හෙයකින් ඒ පුද්ගලයාට නීතිඥ සේවය ලබා ගැනීමේ හැකියාවක් නොමැති නම් ඔහුට හෝ ඇයට ඒ සේවය ලබා ගත හැකි මාර්ග හා අයිතිය පිළිබඳ ව වහා දැනුවත් කළ යුතු ය. අත්අඩංගුවට ගත් මොහොතේ සිට නීතිඥ සේවය ලැබීමේ අයිතිය ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ තහවුරු කළ යුතු ය.

134. ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත වහාම අවලංගු කළ යුතු ය. එයට ආදේශක ලෙස

ගෙන එන නීති එසේ අවශ්‍ය වේ නම් අනිවාර්යයෙන් අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් නීතියට අනුකූල විය යුතු ය.

135. පරිපාලනය විසින් විනිශ්චය සභාවල කල්පසු වූ වැඩ තොගය පිළිබඳ ව විමර්ශනය කරමින් එසේ පමා වීමට හේතු අධ්‍යයනය කළ යුතු ය. අනතුරුව අධිකරණයේ අරමුණු කඩ නොවන පරිදි එම අධිකරණවල කාර්යක්ෂමතාව ඉහළ නැංවිය හැකි පියවර ගත යුතු ය. මෙසේ ගන්නා සෑම පියවරක දී ම එයට අදාළ සියලු පාර්ශ්වයන්ගෙන් විශේෂයෙන් ම විනිසුරුවරුන්, නීතිඥයන් හා රජයේ නීතිඥයන්ගෙන් උපදේශකත්වය ලබා ගත යුතු ය.

136. වරද පිළිගැනීම පිළිබඳ කාර්යය පැහැදිලි ව නීතිගත කළ යුතු ය. වූදිනයන් හට කිසිදු අවස්ථාවක වරද පිළිගන්නා මෙන් බලපෑම් නොකළ යුතු අතර, ඔවුන්ට අවබෝධ කර ගත හැකි භාෂාවකින් එසේ කළහොත් ඇති වන ප්‍රතිඵල පිළිබඳ ව වූදිනයන්ට පැහැදිලි කළ යුතු ය.

- 137. අධිකරණයට අපහාස කිරීමේ චෝදනාවට අදාළ පැහැදිලි හා නිශ්චිත වපසරියක් නීතිගත කළ යුතු ය. එහි දී “අධිකරණයට අපහාස කිරීම” යටතට ගැනෙන වර්ගයන් හා එවන් අවස්ථාවක දී ගත හැකි ක්‍රියා මාර්ග පිළිබඳ ව පැහැදිලි ව දැක්විය යුතු ය.

- 138. ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණ රටේ උතුරු නැගෙනහිර ඇතුළු අනෙකුත් ප්‍රදේශවල ද ක්‍රියාත්මක විය යුතු ය. ඒ හරහා අගනුවරින් බැහැර පුද්ගලයින් මුහුණ දෙන සුවිශේෂී අවස්ථා පිළිබඳ ව විනිසුරුවරුන් දැනුවත් කළ යුතු අතර, මහජනයාටද ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය වෙත ප්‍රවේශ වීමේ අවස්ථාව ලබා දිය යුතු ය. එමඟින් අධිකරණ පද්ධතිය පිළිබඳ මහජන විශ්වාසනීයත්වය ගොඩනැගිය යුතු ය.

- 139. දූෂකර ප්‍රදේශවල ජීවත් වන ළමයින් දූෂණයන්ට ලක් වූ අපරාධකරුවන් වැනි වඩාත් අනතුරට භාජනය විය හැකි පුද්ගලයන් හට නීතිමය පිහිට පැතීමේ හා පැමිණිලි ගොනු කිරීමේ නිසි අවස්ථා ලබා දීමට පරිපාලන අධිකාරිය විශේෂ පියවර ගත

යුතු ය. ඒ අවස්ථාවන් හට නීතිමය පිහිට පැතීමේ අවසරය ද ඇතුළත් විය යුතු ය.

140. නීති ආධාර කොමිසමේ කාර්යභාරය පිළිබඳ ව නිසි ඇගයීමක් කළ යුතු අතර එයට සහයෝගය ලබා දිය යුතු ය. ඒ සඳහා අතිරේක සම්පත් දායකත්වය ලබා දිය යුතු ය.

141. මහාධිකරණවලට මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවීම් පිළිබඳ පැමිණිලි භාර ගැනීමට අවසර ලබා දිය යුතු ය. එසේ පැමිණිලි ඉදිරිපත් කළ හැකි කාල සීමාව දීර්ඝ කළ යුතු අතර, අභියාචනා ක්‍රමවේදයක් සැකසිය යුතු ය.

142. මානව හිමිකම් කොමිසමට ඉහළ සහයෝගයක් ලැබිය යුතු අතර, එහි ක්‍රියාකාරකම් පුළුල් කිරීමට හා ශක්තිමත් කිරීමට අවශ්‍ය අතිරේක මානව හා මූල්‍ය සම්පත් ලබා දිය යුතු ය. එයට අමතර ව එහි සේවක මණ්ඩලයට ප්‍රමාණවත් පුහුණුවක් ලබා දීමට හා එහි ක්‍රියාපටිපාටිය තවදුරටත් විධිමත් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය.

143. වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන් සුරැකීමේ යාන්ත්‍රණය නැවත විමර්ශනය කොට එමඟින් සැබෑ ආරක්ෂාවක් ලැබෙන පරිදි එහි ස්වාධීනත්වය ගොඩනැගිය යුතු ය.

144. වරදට දඬුවම් නොලැබීමට එරෙහි ව වහා ම විධිමත් පියවර ගත යුතු ය. එම පියවර සංක්‍රාන්තික අධිකරණ සන්දර්භයට සීමා නොවී සමස්ත අධිකරණ පද්ධතියට ම අනුගත කළ යුතු ය.

145. පරිපාලන අධිකාරියට අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් කවුන්සලයේ 30/1 දරන තීරණ හා ශ්‍රී ලංකාවේ මානව හිමිකම් පිළිබඳ ව කළ විමර්ශනයේ අන්තර්ජාතික මානව හිමිකම් කොමසාරිස් විසින් ඉදිරිපත් කළ වාර්තාවේ තීරණ ශ්‍රී ලංකාව තුළ ක්‍රියාත්මක කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය. විශේෂයෙන් වරදට දඬුවම් නොලැබීම හා ජාත්‍යන්තර අපරාධ අධිකරණයේ රෝම නීතිය වලංගු කිරීම පිළිබඳ ව මෙහි දී කටයුතු කළ යුතු ය.

146. විවිධ සංක්‍රාන්තික අධිකරණ ක්‍රමවේදයන්හි කොටසක් ලෙස ඇති කළ විශේෂ

අධිකරණ යාන්ත්‍රණයන්හි ස්වාධීන බව, අපක්ෂපාතීත්වය, ශක්‍යතාව, විශ්වාසනීයත්වය මෙන් ම එහි විමර්ශන හා නඩු පැවරීම් ක්‍රියාවලිය තවදුරටත් ශක්තිමත් කළ යුතු ය.

- 147. ව්‍යවස්ථා සංශෝධන ක්‍රියාවලිය වඩා විනිවිද හාවයකින් යුතු ව සිදු කළ යුතු ය. එහි දී සෑම පියවරකදී ම අදාළ සියලු පාර්ශ්වයන් ක්‍රියාකාරී ව සම්බන්ධ විය යුතු අතර, ඒ පිළිබඳ ව මහජනයා දැනුවත් කළ යුතු ය.

මූලාශ්‍ර

1. ව්‍යවස්ථාදායක සභාව ප්‍රථම වරට ස්ථාපිත කරනු ලැබුයේ 2001 වසරේ 17 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙන් වන අතර එය 2010 18 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයෙන් අහෝසි කෙරිණ.
2. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ VII පරිච්ඡේදය බලන්න.
3. අධිකරණ පිළිබඳ උපකමිටු වාර්තාව පහත වෙබ් අඩවිය තුළ ඇත. <http://english.constitutionalassambyly.lk/interim-report/126-inerim-report>.
4. වගන්ති 105- 111 (අ) සහ 118-136 දක්වා විශේෂයෙන් බලන්න.
5. වගන්ති 105- 111 (අ) සහ 137-147 දක්වා විශේෂයෙන් බලන්න.
6. විශේෂයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 105 106 සහ 111 (අ) වගන්ති සහ අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ පනතෙහි II සහ III පරිච්ඡේදය බලන්න.
7. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154.P වගන්ති සහ පළාත් මහාධිකරණ (විශේෂ පාලන) පනත සහ සංශෝධන මෙන්ම පළාත් මහාධිකරණ පනත බලන්න.
8. <http://newsarchive.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12909&LangID=E> සහ <http://newsarchive.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=12709&LangID=E> බලන්න.
9. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 41 (අ) වගන්තිය බලන්න.
10. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 136 (1) (g) වගන්තිය සහ අධිකරණ කටයුතු පිළිබඳ පනතේ 40-44 වගන්ති බලන්න.
11. පොලිස් (රජයේ නීතිඥවරුන් පොලිස් ස්ථානවල පෙනීසිටීම) රෙගුලාසි 2012 බලන්න.
12. විශේෂයෙන් ත්‍රස්තවාදය මැඩලීමේදී මානව හිමිකම් හා මූලික අයිතීන් ආරක්ෂා කිරීම ප්‍රවර්ධනය පිළිබඳ විශේෂ වාර්තාකරු වාර්තාවේ ඇතුළත් නිර්දේශ බලන්න. (උදාහරණ ලෙස A/HRC/16/51 සහ A/HRC/22/52 සහ නිවැරදි : 1)
13. මිලියන 22 ක ජනතාව සඳහා සේවයේ සිටිනුයේ විනිසුරුවරුන් 335 දෙනෙකි.
14. www.basl.lk වෙබ් අඩවිය තුළ ඇත.
15. නීති ආධාර නීතිය (1978 අංක 27 දරණ) බලන්න.
16. ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 සහ 126 වගන්ති බලන්න.
17. උදාහරණ සඳහා මානව හිමිකම් කවුන්සලයේ යෝජනා අංක 30/1, 9 පරිච්ඡේදය බලන්න.

ශ්‍රී ලංකාව
ඒහි ඉතිහාසයේ

නිරන්තරයෙන්ම මොහොතකට
පැමිණ සිටී.

2009 දී යුද හැටුම්
අවසන් වුව ද වසර 25 කට
අධික කාලයක් තිස්සේ පැවති
යුද රාජ්‍යයක ව්‍යුහයන්
තවමත් රට තුළ පවතී.

ශ්‍රී ලාංකික සමාජ පසුතලය
දැඩි හානියකට පත් ව
ඇති අතර නීති ක්ෂේත්‍රයට
තවමත් එයට ඇති වූ
හානිවලට පිළියම් යෙදීමට
සිදු ව ඇත.

විජේසූරිය ගුණවත් කේන්ද්‍රය

ISBN 978-955-691-205-0

9 789556 912050

200/=